

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28— Cor
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 760.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA.
Strada Zrlayi N-rul 1/a

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

In jurul pretențiilor României.

Arad, 21 Decemvrie.

Ziarele franceze publică un comunicat al guvernului francez că România va fi admisă la reuniunea ambasadurilor din Londra, dar numai când se vor desbata chestiunile ce privesc exclusiv regatul român.

Participarea României la reuniunea ambasadurilor marilor puteri — nu la conferința de pace, la care iau parte numai beligeranții din Balcani — a fost discutată cu deosebită pasiune de presa europeană, în care s'a lansat mai întâi ideea acestei participări. Tripla alianță a promis chiar dela început — în special monarhia noastră — că va sprijini din răspuneri dreptele pretenții ale regatului român, relative la regularea graniței dinspre Bulgaria și la asigurarea autonomiei bisericesti și școlare a fraților noștri din întreaga peninsulă balcanică. Din partea triplei înțelegeri însă cererea României a fost primită la început cu oarecare rezervă, afară de Rusia, care s'a declarat prin rostul dlui Sassonow pentru pretențiile României. Azi însă ne vine știrea că și guvernul republicii și-a dat consimțământul pentru participarea României la reuniunea ambasadurilor, care-și ține ședințele independent de conferința de pace a popoarelor balcanice. Participarea României la această reuniune alături cu popoarele balcanice face impresia că statul român este pus oarecum pe același plan cu marile puteri garante, și tocmai faptul acesta a fost mai vehement combătut de presa balcanică și de cea a Triplei înțelegeri.

Acum că România este admisă, se pune

întrebarea care sunt pretențiile României. Oficial nu există în această privință nici un comunicat al guvernului român, care a păstrat în această chestiune cel mai complet mutism. Presa însă și neoficialii au formulat o mulțime de pretenții cari se bat cap în cap, iar faptul acesta ne descopere nemaipomenita zăpăceală ce i-a cuprins pe frații noștri din regat în fața marilor evenimente ce se petrec de vr'o două luni în nemijlocita lor vecinătate. Zăpăceala aceasta isvorește din necunoașterea absolută a condițiilor de viață în cari trăesc frații noștri în Bulgaria, în Sârbia, în Turcia și în Grecia. Studii serioase de statistică, de etnografie și de istorie relative la viața fraților noștri nu s'au făcut deloc, așa că am fost nevoiți să recurgem la datele publicate de presa și de scriitorii străini, cari n'au putut scrie despre frații noștri în mod obiectiv și în deplină cunoștință de cauză.

Românii macedoneni abia în ultimele momente au compus un memoriu sumar către marile puteri și au desenat o hartă etnografică a Macedo-Românilor, căci până acum așa ceva n'a existat. Despre Românii din Sârbia, din Grecia și din Bulgaria suntem absolut neorientați, încât ne întrebăm cu drept cuvânt: cu ce se vor prezenta delegații români la reuniunea ambasadurilor din Londra? Știți voi ei precis câți Români se află în peninsula balcanică? Știți voi ei unde și în ce condiții trăesc acești Români? Ce doleanțe au ei? La ce persecuții sunt expuși? Putem spune că foarte puține vor ști.

Pe când alte state întrețin un adevărat serviciu informativ în Balcani, plătind sume fabuloase pentru adunarea celor mai exacte date; pe când ministerele de război ale tu-

turor statelor trimit în țările vecine lor numeroși spioni, cartografi și etnografi, România n'a făcut nimic în această privință în Balcani. N'a făcut pentru că în regat există curioasa idee că pentru astfel de lucruri este menită doar... Liga culturală!

Neglijența aceasta s'ar putea explica într-o măsură prin nesiguranța personală ce-a domnit până acum în Balcani și prin imposibilitatea de a călători în țările balcanice, lipsite de drumuri bune. Dar când știi că de ani întregi zace în arhivele Academiei române manuscrisul dlui G. Filipescu despre Românii din Sârbia, fără ca să fie tipărit până acum; când știi că acest studiu este făcut de un Român care cunoaște la perfecție limba, istoria și împrejurările din Sârbia; că alt manuscris despre Românii din Sârbia, al unui român macedonian, cu numele Duma, care a fost funcționar la ministerul de externe sârbesc, s'a pierdut pe la Academie sau la Liga culturală, atunci te cuprinde o adevărată revoltă față de turcesca neglijență și indiferență ce există în România față de frații noștri din alte țări. Stradele Parisului sau cele din Monte Carlo sunt mult mai bine cunoscute fraților noștri din regat, decât viața Românilor de peste hotarele României.

Lucrul acesta a fost constatat și cu ocazia serbării tristului centenar dela răpirea Basarabiei, când ne-am dat seama că noi nu știm nimic sau aproape nimic despre frații noștri de peste Prut, iar constatarea aceasta ne-a silit și mai mult durerea trezită cu ocazia acelor serbări. Relativ la Românii din Austro-Ungaria cei din regat sunt ceva mai bine informați.

E dureros că nu numai guvernul român,

Serisori către învățători.

II.

Iubite prietene,

De o vreme incoace mi se pare că în cercurile învățătorilor noștri se face un mare abuz de zicala latinească: „*Quem dii odere, paedagogum fecere*”. Multor învățători li se pare că astăzi cea mai îngrată carieră dintre toate e aceea, pe care o profesază ei. Mărturisesc, că îi compătimesc din toată inima pe acei nefericiți de învățători, cari au o atât de inferioară concepție despre misiunea lor, pe care o socotesc de cea mai odioasă. Cum? Cariera dăscălească e o bătaie a lui Dumnezeu, — o pacoste pe capul omului? De unde o atât de prozaică și egoistă interpretare a celei mai sublime misiuni de pe pământ.

Iată de unde, — îmi vor răspunde unii. Învățătorul român al zilelor noastre — durere — nu e acela, pe care îl găsim caracterizat în termeni însuflețiți prin manualele de Didactică și prin scrierile pedagogilor clasici; nu e omul liber, chemat să crească oameni liberi, ci e un biet slugă la doi stăpâni pe cari trebuie să-i servească, deși ei au interese divergente. Învățătorul de astăzi nu poate fi un „organizator de suflete”, cum cere Comenius; el trebuie să se fie de litera unei legi mașter și să știe de frica multor oameni, cărora dacă nu le face pe plac — eliar și eu sacrificarea conștiinței pro-

prii, — își pierde și puțină stare pe care o are. Mai mult chiar. Învățătorul nu e numai robul unei legi draconice și al unui plan de învățământ interpretat în mod arbitrar, — el are să mai îndure și în afară de acestea o serie întreagă de mizerii.

Sute de învățători sunt lipsiți și astăzi de salarul minimal de o mie de coroane, și avizați să trăiască din 400—600 cor pe cari și le scot cu țărâta prin repartitie din grația episcopilor de cari trebuie să se roage. Apoi școala de multe ori n'are lemnele necesare pentru încălzit, așa că învățătorul trebuie să stea jumătate iarna cu paltonul pe umeri în clasă. Pedel nu e, așa că zi de zi învățătorul trebuie să supravegheze măturașul școlii prin elevii mai mari, și să înghită praful greu și înecăcios, care se ridică pentru a se așeza apoi, nesupărat de nimeni, pe mobilierul școlii de unde îl șterge el și elevii cu haimele. Până către Crăciun, pe lângă toate stăruințele învățătorului, elevii abia ajung să fie provăzuți, în parte cu cărțile de școală necesare. Luni întregi trebuie până când părinții se hotărăsc, în sfârșit, să cumpere pe seama copiilor cărțile și rechizitele trebuitoare. Vremea trece însă repede și se apropie inspecția din partea organelor statului, inspecție de cele mai multe ori fără nici o considerare la împrejurările date. Ce e mai firesc decât ca, în astfel de împrejurări, pentru a nu periclita școala și a nu se periclita nici pe sine, — învățătorul să se pue cu toată puterea pe instruirea

elevilor în acele materii, din cari o să examineze inspectorul? Ce mai e în stare să facă aici Pedagogia, în fața forței majore a împrejurărilor? De un „învățământ educativ” în adevăratul înțeles al cuvântului mai poate fi aici vorba? Chestia e de a salva situația. Se va învăța deci din toate câte ceva, cât mai repede, — numai ca învățătorul să poată sta față cu prietele inspecției.

Dacă învățătorul ajuns în astfel de împrejurări, e un om simțitor, e cu neputință ca să nu se simtă foarte nefericit; să nu-și blesteme ceasul în care a pășit pe cariera dăscălească și să nu-și reamintească dictonul vechiu: „pe cine a urit Dumnezeu, pe acela l'a făcut învățător.”

Da, întăresc cei cari cugetă în acest fel, — soarta învățătorului confesional român din țara noastră, e cât se poate de tragică. Dela învățătorimea noastră, care are de muncit în astfel de condiții, nu se poate aștepta deci să-și prețuiască altfel cariera.

Și totuși, greșesc foarte mult și acei învățători cari vorbesc astfel, și și aceia cari le aprobă vederile acestea. În vechime, la Romani, adevărat că nu era lucru de mare preț a fi pedagog. Pedagogii, niște Geci desrădăcinați de țara lor, erau angajați de patricienii romani ca un fel de servitori de cari dispuneau după plac și pe cari îi desprețuiau după cum voiau. Dar de acum două mii de ani și până astăzi, cuvântul de „învățător” și-a pierdut nota de umilință

dar întregul neam românesc se află nepregătit în fața marilor evenimente din Balcani. Constatarea aceasta i-a îndemnat pe unii să se ocupe cu ideea înființării la București a unei mari reviste politice, economice, etnografice și culturale, care să se ocupe exclusiv cu chestiunile Românilor afară de granițele regatului român. Această revistă să fie scrisă de cei mai de seamă bărbați ai Românilor din statele străine, pentru ca neamul românesc să aibă un bogat izvor de informații despre toți Români de pe fața pământului. E probabil însă că și această idee măreață nu va fi înțeleasă și sprijinită de guvernul român, după cum s'a mai întâmplat și cu alte idei salutare.

Aceste sunt ideile ce ni le-au sugerat pretențiile României pe cari le va formula ea la reuniunea ambasadurilor din Londra. Noi le-am relevat, în bună speranță că vor afla răsunetul cuvenit, căci numai cu declamații patriotice pe la întruniri nu vom ajuta cu nimic neamului românesc împărțit sub atâtea stăpâniri străine.

Perfidia inițiatorilor episcopiei de Hajdudorog. În numărul de azi al ziarului „B. H.” magnatul Szabó Jenő, principalul propagandist al episcopiei de Hajdudorog voiește să combată indestructibila argumentație a dlui deputat Dr. Șt. C. Pop în ce privește tînta finală a urgisitei episcopii, cu hibridul argument că în cele vre-o 18 comune curat românești ce ni s'au furat 60—90 procente din parohieni vorbesc și *ungurește*. Va să zică ei sunt *unguri* — concludă ingeniosul domn Szabó. Datele sunt luate, firește, din *statistica oficială*, — dar chiar admitînd veracitatea lor, concluzia e nu se poate mai perfidă. Și dnul magnat se referă la statistica oficială din Austria, unde populația e întrebată să-și spuie recensorilor — nu *limba maternă* ci limba de *conversație*! Cu alte cuvinte — raționează dnul Szabó — și în Ungaria limba de conversație dă caracterul etnic al populației.

După cum vedem mentalitatea dușmanilor noștri se aseamănă cu miraculoasa perie fermecată din poveste. Dacă vrei ea se prefacă în fața adevărului o pădure deasă a minciunii și perfidiei de nestrăbătut.

Fuziunea partidelor din opoziție? În cercurile opoziționiste tot mai mult se discută ideea unei fuzionări a tuturor partidelor din opoziție

pe baza unui program comun. La banchetul pe care l'a dat ieri partidul independist în onoarea șefului său, Iuliu Justh, ideea fuzionării a fost din nou susținută. Dar tocmai Justh a exprimat părerea că o acțiune în acest sens ar fi între împrejurările actuale absolut inoportună, cu atât mai vîrtos că primirea unui program comun din partea tuturor partidelor opoziționiste ar întâmpina multe greutăți și învingerea acestora ar consuma o bună parte din energiile partidelor. „Pester Lloyd” scriind de tendințele ce se manifestă în sânul partidelor opoziționiste, spune că o fuziune e absolut exclusă, fiindcă în acest caz independenții de sub șefia lui Justh, și-ar pierde nu numai prestigiul în fața alegătorilor și în noua formațiune de partid n'ar mai putea exercita influența pe care o au acum în opoziție.

Reforma electorală a dlui Lukács.

Destăinuirile senzaționale ale ziarului „Népszava”. — Cine va putea fi alegător. — Nici universal, nici secret.

Numărul de azi al organului social-democrat „Népszava” ne aduce destăinuirii cu adevărat senzaționale, menite să ne abată pe o clipă atenția de la frământările din Balcani și de la marile chestiuni politice externe cari preocupă deocamdată lumea întreagă, și să ne facă să aruncăm ochii asupra mizeriilor de acasă și să medităm puțin asupra soartei ce ni-o pregătește măritul guvern al dlui Lukács prin noua lege electorală, ce ni se pune în vedere. „Népszava” a ajuns — pe ce cale, puțin ne interesează — în posesiunea proiectului de reformă electorală elaborat de ministerul lui Lukács, și-l publică în liniamente generale în fruntea numărului său de astăzi. E de notat că tot „Népszava” a fost aceea care a demascat la timpul său monstruosul proiect al contelui Andrassy, înainte de a fi fost depus pe biroul camerei. Și s'a adevărit mai târziu, când proiectul a fost prezentat camerei, că liniamentele generale date la lumină de „Népszava” erau identice cu cele cuprinse în proiectul lui Andrassy.

N'avem motive nici de astă dată să ne

îndoim că cele publicate de „Népszava” n'ar corespunde adevărului. Ministrul președinte s'a grăbit să dea un comunicat semifoios, în care trage la îndoială autenticitatea destăinuirilor din „Népszava”, cu toate acestea însă singur recunoaște că unele părți din proiectul publicat în ziarul socialist sunt identice cu cele cuprinse în proiectul său. Dar, spune Lukács, cei dela „Népszava” n'au citit motivația proiectului și se vede că nu li-a succedat să fure decât textul legii. Lukács a declarat totodată că a luat măsuri pentru anchetarea cazului. Iată, așadar, o mărturisire din chiar gura ministrului președinte că proiectul a ajuns totuși în posesiunea celor dela „Népszava”.

Din destăinuirile pe cari le avem înaintea noastră, toată lumea se va convinge că în noua lege, întocmai ca și în cea pusă în vedere de Andrassy, oligarhia șovină a Ungariei oficiale de azi patronată de contele Tisza, a pus toată grija ca privilegiile claselor și a rasei dominante să fie bine îngrădite în contra năvalei maselor poporului și a națiunilor nemaghiare, private de drepturi.

Dar, să vedem ce conține faimosul proiect! *Ca o condițiune generală, obligatoare pentru toți, proiectul cere ca aspirantul la dreptul de vot electoral să fie cel puțin de cinci ani cetățean ungar. El trebuie să fi locuit cel puțin un an în aceeași localitate, și de sub condițiunea aceasta din urmă sunt scoși numai preoții, învățătorii și funcționarii publici.*

În ce privește etatea, alegătorii sunt împărțiți în două categorii: I. alegători de cel puțin 24 și II. de cel puțin 30 de ani.

La etatea de 24 de ani pot fi alegători cetățenii cari au absolvat vre-o școală medie, ca gimnaziu, reale, sau altă școală de rang corespunzător, ori în fine aceia cari ocupă o funcțiune pentru care se cere absolvarea unei asemenea școli.

La 30 de ani pot să fie investiți cu dreptul de vot cetățenii cari au terminat o școală populară cu 6 clase sau orice alt curs corespunzător acestor clase, cum e clasa a doua dela gimnaziu, reale, civile etc., clasa a treia a școlii industriale și comerciale de ucenici, clasa a patra a oricărei școli elementare și în

și învățătorului i s'a acordat un rol și o considerație dintre cele mai frumoase.

Cu progresele pe cari le-a făcut pedagogia, a progresat și acela, care era chemat să realizeze principiile tot mai superioare ale ei. În conștiința lumii civilizate „învățător” înseamnă astăzi un factor indispensabil al culturii; un factor care și-a afirmat puterea într-o măsură incomparabil mai mare, decât ori care altul. Și aceasta, indiferent de împrejurările externe în cari trăiește și lucrează învățătorul. Învățătorul, ori cine ar fi și ori unde ar lucra, e în lucrările cele mari, același. Cu privirea îndreptată spre cel mai înalt ideal, care e: perfecțiunea umană, — el are să purceadă potrivit legilor psihologiei copilului și a neamului din care face parte. Înstrădat cu o cultură generală și profesională corespunzătoare, simțindu-se, tocmai în virtutea acestei culturi, liber, el e chemat să aplice, după cea mai sănătoasă judecată a sa, principiile educației, potrivit acelor împrejurări speciale în care trăiește și lucrează.

Că, acuma, aceste împrejurări sunt vitrege? Nu-i nimic! *De aceea suntem noi aici ca să le îndreptăm.* Răul, care astăzi e atât de înrădăcinat, nu e permis să sperie pe nimeni, dimpotrivă el trebuie să ne îmbărbăteze spre o lucrare și mai intensivă. Învățătorul, dacă nu vrea să cadă rob al unei decepții soră cu moartea morală, trebuie să-și facă astfel socoteala: e idealul pentru care lucrează, un ideal indevăr frumos? Dacă da, urmează că el trebuie să lucreze

pentru ajungerea lui, ori cari ar fi condițiile în cari lucrează. Că va întâlni în cale-i piedeci — asta nu înseamnă că idealul a pierdut din strălucire. Aceasta nu e o stîrbire a idealului, ci o poticnire numai care va face să-l ajungem cu o oarecare zăbavă. Un ideal e cu atât mai scump, cu cât avem să luptăm cu mai multe piedeci până să-l ajungem. Numai acela se teme, în lupta grea, care însuși e rătăcitor —, cine își cunoaște scopul, acela nu poate vedea în multe mizerii, decât niște piedeci, cari îl fac să-și ajungă ce e drept mai greu scopul, dar cari nu-l pot opri în loc.

Dacă ne dăm seama mai de aproape, găsim că istoria incunună cu mai mare recunoștință tocmai pe aceia, cari au ajuns *per aspera ad astra*, și nu pe aceia cărora *le-a căzut mura în gură* ceea ce au dorit. Viața a fost și este o „datorie grea”, de care însă numai lași se îngrozesc. S'au gândit vreodată mucenicii din prima epocă a creștinismului la chinurile pe cari aveau să le îndure, în viitorul ce-i aștepta? Și, astăzi cine-i compătimeste pe acești martiri, cari au pecețluit cu sângele lor viața și doctrina creștină? Nimeni nu-i compătimeste, în schimb toată lumea îi *admira*. Și îi admiră pentru că ei și-au știut concentra tot sufletul în vederea idealului creștin, și și-au știut uita de toate acele mizerii trecătoare, pe cari avea să le îndure și cari nu însemnau nimic pe lângă sublimitatea idealului etern al creștinismului. Sau cine compătimeste pe acei ostași cari pleacă la războiu pentru li-

berarea neamului și a patriei, deși toți știu câte suferințe vor avea să îndure? Numai conștiințele ieftine se gândesc neconținut la ce-i arde la degete și pierd din vedere steaua luminoasă spre care ar trebui să năzuiască.

Eu nu-l plîng pe învățătorul român, cu toate că cunosc mizeriile cari îl pasc și cu toate că recunosc că situația lui e, din multe puncte de vedere, foarte anevoioasă. Și nu-l plîng din motivul, că *nu pot plînge pe cineva care e pus în slujba celui mai înalt ideal*, ori cari ar fi greutățile pe cari le întâlnește în cale. Aș plînge pe poporul nostru, atunci când aș vedea că acești crainici ai idealului nostru, acești martiri ai credinței noastre, nu-și dau seama de misunea pentru care sunt lăsați de Dumnezeu. Pe învățător, nu-l pot *compătimi*. În sufletul meu compătimirea e pentru nevoiași. Pentru învățătorii sufletul meu nu cunoaște decât *admirația*. Compătimirea mea pentru învățător ar fi egală cu disprețul.

Nu, dragă prietene, ori cât de grea ți-ar fi viața, nu uita nici un moment că ea e pusă în slujba celui mai sublim ideal. Aceasta conștiință îți va da totdeauna tărie de a învinge greutățile și de a croi pe seama școlii condiții din ce în ce tot mai bune. Gîndind astfel nu te vei mai simți nefericit în cariera d-tale de dascăl, ci dimpotrivă, te vei simți fericit că poți fi dintre aceia, cari, deși huliti și batjocoriti, durează fericirea viitorului.

Dr. Onisifor Ghibu.

sfârșit claustru industrial

Condi

meseriaș

puncte, ca

deaproape

Până

prin ușa

teni cari

adece un

succes nic

elementar

terial, ca

difile de

I. Ace

insă nici

unei școli

mai în ca

roane dan

prietete

catastrale

soane ap

tar de p

în 2 sau

stăpân.

2.Din

cât num

coroane

puțin 16

Aces

la zdrobi

avem nev

și fără d

haria Ur

tarale și

mejdă

născut în

faimosul

național

In ca

general

al dlui L

curând e

poziție

geri. Vo

cu magi

B

Scrie

de haidu

cari v

cului”

ș

poate nes

vor și n

pria r

lign

acuna i

tecie b

voii i

versari

Colrean

ale trec

gure e

dreca p

lăuar

colță s

Lupa

păunii,

deana s

Coa

fam

sfârșit clasa a doua a unei școli comerciale și industriale de ucenici, organizată însă de stat.

Condițiile cerute dela comercianți și meseriași sunt specificate apoi în mai multe puncte, cari însă pe noi nu ne interesează mai deaproape.

Până aci, alegătorii cărora li-se impune prin noua lege un cenț intelectual. Acei cetățeni cari nu întrunesc condițiile de mai sus, adică analiabeții și cei cari n'au terminat cu succes nici măcar clasa a patra a unei școli elementare, sunt supuși unui anumit cenț material, care variază după ocupațiunea și condițiile de trai ale cetățenilor. Și anume:

1. Acei cetățeni cari știu ceti și scrie, n'au însă nici clasa a patra, respective a șasea a unei școli elementare, pot să fie alegători numai în cazul dacă plătesc cel puțin 20 de coroane dare directă de stat sau dacă au o proprietate de pământ de cel puțin 8 jughere catastrale. Mai pot fi alegători și unele persoane aplicate în gospodăria cutărui proprietar de pământ, trebuie să fi servit însă cel puțin 2 sau în unele cazuri chiar 5 ani la acelaș stăpân.

2. Dintre analiabeții nu pot fi alegători decât numai aceia cari plătesc cel puțin 40 de coroane dare directă de stat ori cari au cel puțin 16 jughere proprietate de pământ.

Acesta e punctul, care ținește mai mult la zdrobirea noastră în alegeri și credem că nu avem nevoie să înșirăm date statistice, fiindcă și fără de acestea, cetătorii noștri cari cunosc harta Ungariei dimpreună cu referințele culturale și economice, ușor vor recunoaște primejdia ce ascunde pentru noi monstrul născut în bucătăria dlui Lukács, sub îngrijirea faimosului conte Tisza, fiul zdrobitorului de naționalități.

În cele de mai sus, am dat în liniamente generale, după „Népszava”, proiectul întreg al dlui Lukács și sperăm să revenim cât mai curând asupra lui. „Népszava” publică și dispozițiile pentru măsurile ce se vor lua la alegeri. Votarea va fi secretă numai în orașele cu magistrat regulat.

Bandiții balcanici.

De M. Sadoveanu.

Scriitorii apuseni au pomenit de multe ori de haiducii și cleștii balcanici, de acești voinici cari vărau groaza în „păgân”, în „asupritorii secului” și în „miseii trădători”. De cei mai vechi poartă baladele populare; de aceștia am avut și noi în vremea când lupta împotriva asupritului însemna război împotriva stăpânirii...

Figurile aceste populare ale trecutului sunt acuma împesurate de aureola legendelor. Cântecile bătrânești au adus până la noi fapte de voinicie și dragoste tremurate de multe ori în versuri armonioase. Novac și Corbu, Bujor și Codreanu sunt acuma niște simpatice umbre ale trecutului; când eram copil visam cu înfrigurare la faptele lor, și mai târziu fantazia mă ducea pe tărnișurile înflorite ale iubirei, când un bătrân negru și bătrân îngâna, întovărășit de colza și viori, un dulce recitativ.

Lupta voinicilor de demult împotriva stăpânirii, a cataonilor, a ciocoilor, ne-a fost totdeauna simpatică. Dragostea pentru răzbuțătorii

aceștia vechi am moștenit-o dela părinți. În tristul și întunecatul trecut, bătrînii atâta mângâiere aveau. Dreptate nu puteau găsi nici la vodă, nici la Dumnezeu; dreptatea o făceau ș'o seriau cu sânge voinicii îndrăzneți; și umilita și năcăjita sărăcime a țării, încovoiată pe plug, robind pe lanuri, răbdând de foame în bordee, murmură versuri trăgănate și zâmbea, alinată o clipă, când ajungea de pildă la partea unde haiducul spune:

Să-l prind pe ciocoiu de barbă
Și să-l pun să pască iarbă...

Dar cei din urmă voinici ai noștri au hălăduit acum o sută și mai bine de ani; seminția lor s'a strîns îndată ce țara a prins a se așeza. Dincolo de Dunăre însă, în Balcanii Macedoniei, în ținuturi unde nici azi nu s'a întins domnia legilor, au stărut până în zilele noastre urmașii lui Marco Cralievici.

Mai mult, — îndată ce țările libere creștine s'au întocmit, voinicii aceștia au început a avea un rost anume în ținuturile stăpânite de Turci. Antartii greci, comitații bulgari și bandiții sârbi au întreținut necontenit, zeci de ani, tulburări în provincia aceasta a sultanului. Fără îndoială că voinicii aceștia sunt rude bune cu cei de odinioară; au și ei spiritul de aventură; au ura împotriva stăpânirii păgâne, sunt înflăcărați pentru patria lor și pentru cruce, — dar nu mai au aureola vredniciei și nobleța independenței, pentru că toți lucrează în solda guvernelor interesate. Armele și cartușele pornesc dela Sofia, Atena și Belgrad; după ori ce crimă săvârșită, după ori ce sat prefăcut în cenușă, își frecă cu mulțumire mâinile anumiți bărbați politici.

Haiducul de odinioară era un om pe jumătate sălbatec; trăia în munți și codri, aproape de fiarăle singurătății; se cobora în văi ca să facă loviturile lui, vărsa sânge, prăda, se lupta ca un leu; în tinerete, călare ca vântul, pe nopți cu lună, spre un han singuratec, la o răscruce de drumuri, unde îl aștepta o Șantă cu brațele în lături, cu ochii de vultur ațintiți spre cerul albastru, liber și nemărginit. Astăzi, banditul balcanic e un om cu mustața bine răsucită, își ia o înfățișare studiată și interesantă și pozează în fața aparatului fotografic.

Am văzut zeci și sute de fotografii de comitații și antartii. Răzimați cu dreapta pe pușcă, cu stânga pe pumnal și iatagan, privesc cu fală înainte-le. Au în jurul mijlocului și după umeri în cruciș și curmeziș cartușiere pline. Armele lor sunt cu totul moderne și vin din fabricile nouă francezești și nemțești.

Câte odată i-am văzut fotografiați în grup. Stau frumos orînduiți și zîmbesc naiv; unii a-nume își dau aere crunte și grozave. Toti s'au supus mînei fotografului neamt, care i-a rînduit încet, și apoi le-a comandat să nu mai miște...

Oamenii aceștia ani de zile au vărsat sânge și au incendiat sate. Au ars sate de oameni liniștiți și au vărsat sânge nevinovat. Bulgarii au ucis pe plugarii musulmani; antartii au împușcat sau înjunghiat pe bieții Aromâni dela Pind. Nici o pedeapsă nu-i putea ajunge — pentru că îndată ce treceau hotarul țării rînduite, erau la adăpost. În Macedonia ucideau, ardeau, prădau, — și în târgurile și satele Greciei și Bulgariei umblau slobozi, se duceau la întruniri, jucau table și cărți prin cafenele, și se lăudau cu vredniciele lor fapte.

Starea de anarhie pe care au întreținut-o ei zeci de ani în provincia otomană a fost pricina războiului actual. Guvernele statelor aliate, mișcate de un nobil simțământ, cu durere pentru stările de lucruri din Macedonia, indignate și îndurerate, că amărăciunile populațiilor nu mai au sfârșit, — au hotărît să isprăvească odată, să facă războiul, să introneze rînduiala, legalitatea și libertatea în nenorocita provincie...

Au făcut războiul. Oști s'au izbit, măceluri spăimântătoare au avut loc. Dar alături cu războiul acesta regulat, mai urma unul, mai crud, mai spăimântător. Revistele străine au tipărit

fotografii cari arătau bejenia îngrozitoare a populației turcești; convoiuri nesfârșite de care cu boi, de oameni slăbiți, flămânzi și îngroziți, cari se întorceau în vechea patrie, în Asia, — părăsind ogoare, sate și cimitiruri...

Convoiturile acelea neîntrerupte și nesfârșite umpleau împrejurimile Constantinopolului; poposeau sub zidurile vechi, pe uliți, în preajma portului, așteptându-și rîndul să treacă pe tărnișul asiatic. Bătrîni, femei, copii, cu toții inebunați de groază căutau scăparea undeva, — correspondentul gazetei străine îi privea curios, îi fotografia, — dar nu se interesa de pricinile care-i alungau așa, care măturau ca o furtună de blestem, de ură și sânge, populații pașnice...

Correspondenții străini n'au știut cu ce se indeletnicesc comitații și antartii și oștenii regulați chiar, în ținuturile din cari oastea turcească s'a retras...

Un compatriot al nostru însă din întâmplare a fost martor la fapte, cari arată de ce a pornit în bejenie spre Asia poporul îngrozit. Popoarele învingătoare desăvârșesc opera lor de dreptate.

Luni 15 Noemvrie, o echipă de medici români a pornit pe un vapor austriac din Constantinopol spre Dedé-Agaci. Guvernul turc îi trimitea acolo ca să dea ajutoare răniților. Marti, în amurg vaporul a ajuns, — dar la tărniș nu era liniște. Ardeau în împrejurimile portului trei sate, cu flacări mari, care se sbăteau fantastic... Un fum plutea greoiu pe întreaga coastă, se auzea bătând tunul departe; mai aproape păraiau împușcături întăritate...

Înainte de a insera cu un ceas răsătură în oraș la Dedé-Agaci bandiții greci și bulgari, — după ce incendiaseră satele din preajmă și-i făcuseră datoria față de țărănimea acelor sate. Garnizoana turcă alcătuită din două sute de soldați, s'a împotrivit o vreme cu focuri de pușcă, — apoi în fața numărului s'a retras și s'a închis în cazarmă...

Stăpâni pe oraș, reprezentanții celor două state au început a da foc și-a tăia...

O iluminatie formidabilă s'a aprins în întunecul nopții. Tipetele femeilor, plîngerile copiilor răsăteau spăimântat prin fumegare și prin rumeneala sângeroasă. Prin lumina aceasta de amurg fantastic se vedea deslușit zbaterea umbrelor. Comitații și antartii tăiau, împușcau și înjunghiau pe ori cine le ieșea în cale...

La tărniș soseau cu brațele înălțate cei ce puteau scăpa, se zvârleau în bărci și căutau scăparea spre vasele din larg. Au năvălit spre vaporul austriac lunturi de acestea, pline mai mult de femei și copii; plîngeau îngroziți de moarte; plini de groază că în oraș la Dedé-Agaci curge sângele părău pe uliți...

Toată noaptea a ars portul și au urlat oamenii pe moarte. Comandantul vaporului a încercat să acosteze cu câțiva mateloti, ca să predea poșta, — dar au trebuit să se întoarcă înapoi grabnic, îngroziți de cele ce vedeau... Oameni fără apărare erau hăituiți în toate părțile, prinși, chinuiți, sângerați, zdrobiți...

S'au arătat zorile, a venit și ziua. Ruinele depărtate fumegau. În oraș încă era fierbere. De pe vapor cu binoclul, se vedeau deslușit mormanele de cadavre, — se zărea și goana aceea fantastică și nebună a oamenilor beți de rachiu și sânge. Ori ce locuință trebuia dărîmată și arsă; ori ce ființă vie ucisă...

Casarma numai stătea întreagă; vitejii biruitori nu îndrăzneau s'o siluiască. Pe la ceasurile nouă, a sosit în sfârșit și un escadron de cavalerie bulgară. În fața sălbaticii priveliști nu s'au oprit cu uimire civilizații ofițeri ai regelui Ferdinand; nu s'au oprit amenințători nici în preajma celor două sute de soldați turci închiși, s'au grăbit într'un marș — marș vișor spre gîmnia din mijlocul orașului, care era a doua clădire nearsă și nedărîmată. În locașul acesta sfînt se îmbulzira turci scăpați de mă-

The Maschine Gas Ltd.

Cea mai confortă și mai frumoasă luminație pentru vile, stabillmente, farmacia, hoteluri ospătării, etc. 1 oră de 1000 flacăre de lumină 8—10 fleri.

Agenturi principale în Ungaria și Austria:

BENE și WEIN

ingineri mecanici diplomați. Birou tehnic în BUDAPESTA, IV., Harisbazár 2. sz. Plănuesc și execută totfelul de aranjamente și instalări de luminat. (E 368—

celul nopții. Călăreții descăleacă, scot revolvele trag săbiile și năvălesc în geamie în mijlocul oamenilor îmbulziți și ingenunchiați... Cei din urmă oameni nebuniți de spaimă, cari și-au găsit o scăpare la vaporul nemțesc, — arătau că soldații au ucis pe turcii din geamie până la cel din urmă; au zdrobit de ziduri capetele copiilor, au scos ochii bătrânilor, au tăiat sânurile femeilor... Din larg, apoi, — cel ce ne-a scris despre aceste lucruri i-a văzut încălecând și pornind pe uliți, sfărâmand și dărâmand ce mai rămăsese, și ucizând ce nu rămăsese ucis...

Apoi s'a făcut liniște. Vaporul a pornit cu încălcătura lui de peste o mie de nenorociți, pe care a vrut să-i descarce la alt port aproape, Cavala. Dar nu se putea; în Cavala Bulgarii făcuseră liniște, orașul era în stăpânirea morții și a bandiților, și seninul sublocotenent bulgar cu care a vorbit căpitanul vasului, cred că era hotărât să inee în sângele lor pe cei o mie de nenorociți...

Vaporul a trebuit să meargă la Triest...

Războiul balcanic descoperă astăzi amănunte fioroase; grozăviile de odinioară ale bașbuzucilor astăzi sunt plătite înmuit; dar cei cari au gemut și-au cerut dreptate în numele crucii au deslănțuit asupra populațiilor pașnice bandiți tot așa de crânceni. Haiducii de odinioară sunt oameni nobili pe lângă aceștia; față de ucigașii aceștia plătiți, ei s'ar simți dezonorați. — ca și față de oștenii regulați ai regiilor balcanici...

Scrisoare din Viena.

Schönbrunnul. — Frumusețea lui de azi. — Insemnătatea istorică ce o prezintă.

19 Decembrie.

„Un chateau de plaisance Impérial”. Un loc în care micii burghezi ai Vienei își fărîmă plictiseala zilelor, o grădină în care bonele își plimbă copiii, în care tinerii își caută amantele, un loc de reculegere și plimbare.

Văzut astfel Schönbrunnul te farmecă. Regularitatea și curățenia parcurilor e aleasă. Jéts-d'eau-urile și basenele dau un colorit aristocratic și împunător grădinei. Intortochierea drumurilor ce se pierd prin bolți de copaci mărunți îți amintesc labirinturile antice.

Când am făcut excursiunea aceasta la Schönbrunn, era o zi frumoasă de iarnă. Nu era cald, din contră timpul se ținea rece — un soare însă învictor deschisese toată frumusețea amorfă a acestui parc. Pe cărările mici ce leagă drumurile principale zeci de mierle ciuguleau prin frunzarul des al copăceilor și al florilor alese de toamnă. Pădurea se bucura par'că de bucuria nesfârșită a vrăbiilor cari ciripeau în cor de mii de glasuri.

Nu era primăvară, dar scîlpirea atât de aprinsă a soarelui, amintea fiecăruia frumusețea ei, și 'n fel de chipuri, fiestecine — pasări, plante, oameni — dădea glas bucuriei care-l stăpânea.

Drumurile erau pline de curioși. Fiecare mergea aproape singur, bucuros că poate scăpa de greutatea atât de chinuitoare „al veșnic apropielui său”. Grupurile se formau numai în jurul lucrurilor demne de văzut. Câțiva bătrîni — par'că erau bătrîni lui Maupassant — cu sitele în mână curăteau de-a-valma cu oamenii grădinei bazenul, de frunze. Pentru o crenguță prăpădită în cutele dese ale ape se chinuiau câte zece minute. Nu mai era pentru ei bucurie clipa în care o prindeau. Era un trimf! Aplauze dese se auzeau împrejur, iar bătrînul multimea și rîdea din toată inima, încrețindu-și ca un lămpion de hârtie fruntea și fața scorojită.

M'am suit pe o cărărușă curată la deal. Colina din dosul bazenului deschide ochilor o priveliște minunată asupra Vienei. În stînga, pe un vîrf de deal, par'că ar fi cetățuia din Iași, se vede o mănăstire. Orașul, imens, greu, obosit, e învăluit într-o pânză neagră de fum.

Mă sui mai sus până la „Gloriette”, un frumos monument de artă alegorică. De aici priveliștea e desăvârșită. În față, Viena se vede întregă. În

dos, nesfârșite păduri ce duc prin Kahlengebirge, prin Flachland, până la poalele Alpilor. În mîna dreaptă un loc închis și o tăbliță care ne indică începerea „Fasangarten-ului”.

Cu toată strălucirea soarelui vîntul bate cam rece. Un englez și o englezoaică trec repede privind cu mirare. Un grup de preoți catolici se plimbă pe-o alee singuratică. Doi domni bătrîni, grași, îmbujorați la față vorbesc ceva despre război. Pe-o mîsuță de piatră, în pădure patru nemți mai așa, își împart niște rădăcini de plante și fac un haz ne mai pomenit. Mă interesează și eu și află că rădăcina aceea se cheamă „Süssholtz” și că e bună pentru tusă!

— Dta ești din România?

— Da, din România.

— Atunci d'voastră sunteți acum în război!

— Nu, numai Balcanii sunt în război.

— Dar d'voastră nu sunteți în război?

— Nu.

Am părăsit „cenacu” gîndindu-mă cât de bine ne cunoștem „aliații” noștri! I-am scuzat însă. Vorbisem cu niște... preistorici! Erau oameni cari se hrăneau încă — vorba lui Morgan — cu muguri și rădăcini de plante!

M'am coborît repede în vale privind încă odată priveliștea căderei de ape. Fără îndoială, văzut astfel, pe deasupra, în mod profan, Schönbrunnul te încântă prin curățenia, frumusețea și regularitatea lui.

Pe mine însă Schönbrunnul m'a tulburat. Pentru că această grădină aleasă, acest palat care adăpostește acum în el bătrînețele „liniștitului” Iosif I, aceste parcuri de veselie pentru femei, bone și moșnegi, această colină mai ales, acest „Gloriette” a fost martoră a unor însemnate momente istorice. De Schönbrunnul acesta se leagă deci și amintiri grele de istorie.

Pe drumul acesta poate, pe cărărușa aceasta de sigur, pe marginea basenului acestuia trebuie să fi stat, gînditor, făurind noni planuri de luptă, biruitorul lunei de ieri. Și mintea-ți fuge către acel 1805 și 1809 când Napoleon I și-a așezat cartierul său general în Palatul acesta galben, în care azi tînjesc cu smerenie soldații liniștitului Impărat Josef I.

Un palat modest, prea modest pentru un împărat, vechiu și nengrijit, pe zidurile cărui s'a așezat mușchiu verde. Prin colțuri, florile grele de piatră stau înegrite cine știe de cîta vreme. Un palat de care mîna omului nu s'a atins să-l mai repare. Și bine a făcut. El trebuie să stea astfel, nebiruit, bătut de vînturi, ploii și zăpezi, înfruntînd pentru totdeauna — măcar el! — Timpul cel veșnic și distrugător.

O lumină curată izvoarește printr'un geam al palatului. O lumină mare, de paradă. Poate Măria Sa primește în audiență. Păzitorii palatului se plimbă de colo până colo cu pași grei și mari. Ai zice totuși că în castelul acesta nu locuiește un împărat în ajun de război, ci un oarecare burghez avut, un moșier sau un mare industriaș. Nici o etichetă, nici o rigoare care să impune de departe. Măria Sa împăratul trăiește foarte modest.

Cu cît privești mai atent lucrurile acestea de azi, cu atât gîndul ți se îndreaptă spre trecut.

Tot aici, în castelul acesta, într'o odaie în care marele Napoleon a locuit, după 23 de ani, la 1832, fiul său ducele de Reichstadt, Vulturul lui Rostand, micul geniu care a dat de muncă atât de mult primului-ministru Maethernisch — și-a dat sufletul.

Aici s'a desfășurat epopeia cea mare și adevărată, dureroasă pentru toată lumea, a vietei nefericitului fiu duce de Reichstadt. În cuprinsul acesta îngust de parc, pe aleele acestea, pe colina de aici, pe marginea acestei Arcade și-a rezemat micul duce brațul, privind cu durere, printre neguri, până în țara Părintelui său. Aici s'a hotărît moartea „întâmplătoare” a marelui duce. Aici politica „genială” a lui Maethernisch cu „invariabilitatea năzuințelor omenesti” și-a găsit loc de desvoltare și-a triumfat prin moartea ducelui de Reichstadt și prin fuga-i în haine de femei în ajunul revoluției dela 48! Aici s'au întîmplat toate aceste pagini de glorie!

Aici, în sălile acestui castel, în vestibulul dinaintea mea, s'a încercat și atentatul contra vietei lui Napoleon I.

Privit astfel, sub aspectul acesta, Schönbrunnul nu te mai poate încanta. Nu trebuie să te mai încante. Căderile de apă, caii de mare, tritonii, statuetele de Beyer sunt puse și clădite acolo ca să încante ochii, ca să înșele gîndirea, ca să arunce cât mai repede vîlul uitării peste atâtea fapte glorioase!

Parcurile și aleele regulate, îngrijite cu atenție deosebită duc par'că toate către același loc, către mormîntul care adăpostește trupul tînar al unui om repauzat prin intrîgă și silă. Haina de verdeață din prejur seamănă o haină de doliu, apa și vîntul șoptitor e tînguire dureroasă de jale.

Ce să știe însă burghezul care culege muguri prin pădure, moșneagul care adună frunze din apă, bona care-și săsăie copilul, tinerelul care-și caută amanta, ce să știe toți aceștia de timpurile trecute ale Schönbrunnului, de tragedia pe care a închis-o zidurile acestea de piatră și verdeață? Și chiar dacă ar ști cât îi poate mișca? Să se bucore cu atât mai mult!

Vizitarea Schönbrunnului m'a întristat. Frumusețile alese pe care mîna omului de azi mi le oferea privirei le socoteam o sfidare.

Am ieșit din această grădină stăpînit ca de-o frică, sub seară, când toată lumea plecase, când luminile începuseră să inunde Curtea și Castelul, când căderile de apă conteniseră și când vrăbiile și mierlele se tuplaseră prin frunzarul copăceilor și florilor alese de toamnă.

Sp. Carpus.

Primarul Vienei Dr. Neumayer.

Viena, 19 Decembrie.

Primarul de pîn'acum al capitalei imperiului habsburgic, d. Dr. Iosif Neumayer, și-a dat zilele trecute demisia din postul său. În urma demisiei acesteia s'a întîmplat un fapt pe care-l așteptam de multă vreme. Diferitele afaceri particulare exploatate împotriva primarului vienez, l'au îndemnat pe acesta să părăsească postul său plin de responsabilitate. Dr. Neumayer și-a pierdut de mult încă și încrederea partizanilor săi, cari au început să se împuțineze pe zi ce merge, până ce la urmă a rămas cu totul isolat în marele consiliu municipal al orașului Viena. Dr. Neumayer care pe timpul lui Lueger devenise primul viceprimar, a fost ales numai ca locuitor al Drului Weisskirchner, pe care l'a designat Lueger de urmașul său politic. Când a plecat Dr. Weisskirchner dela guvern, trecuse momentul favorabil pentru candidatura sa la postul de primar al Vienei, așa că Neumayer s'a menținut ca primar aproape trei ani. În privința politică nu s'a prea remarcat Dr. Neumayer, iar când a voit să iasă în relief, nu i-a succes nici odată. Relativ la atitudinea creștinilor sociali față de Unguri, atitudine croită de marele Lueger, Dr. Neumayer a căutat la tot pasul să-l desavueze pe înaintașul său. Cu ocazia înmormîntării lui Lueger, Neumayer, pus la cale de guvern, l'a oprit pe d. prof. Dr. Aurel C. Popovici să vorbească în numele românilor la mormîntul lui Lueger. Cu multă încăpăținare ținea el la ideea unei apropieri între reprezentanța orașului Viena și cea a Budapestei, care apropiere avea să îmbunătățească și raporturile politice dintre partidele austriace și ungare. Cu toată opunerea partizanilor săi, el a plecat la Budapesta, unde a fost primit de primarul Barczy, dar această vizită n'a adus nici un rezultat practic, ci a contribuit mai mult la subminarea poziției lui Neumayer, care a fost o figură ștersă, fără relief. De numele lui se leagă și înfrîngerile ce le-au suferit creștinii-sociali cu ocazia ultimelor alegeri parlamentare.

A...

„Să nu vin ziseump, dar să târguești ieftin”. Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Se 223-100

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trousersuri pentru mirese.

Vînzare în rate fără ridicare de preț

Situația internațională.

Tratatul monarhiei cu Serbia.

Viena. — „Südslavische Correspondenz” primește din Belgrad următoarele: E foarte mare probabilitatea că conflictul dintre monarhia austro-ungară și Serbia se va aplană pe cale pacifică. Serbia și-a schimbat atitudinea, sfătuindu-l pe Pașici ambasadorii rus și francez din Belgrad la moderare. Guvernul sârbesc va da o declarație oficială ministerului de externe austro-ungar și aceasta va servi ca bază a soluției pacifice. Reprezentantul sârb la Viena, Ioanovici, după audiența sa la M. Sa monarhul Francisc Iosif, va prezenta ministerului de externe austro-ungar propunerea și rugarea guvernului său, ca între Viena și Belgrad în chestiile litigioase să se înceapă tratative directe, deoarece, de când ambasadorul sârbesc în chestia portului din Marea Adriatică și a autonomiei Albaniei, între guvernul sârbesc și ministerul de externe austro-ungar comunicarea oficială directă a fost întreruptă.

Pașici despre pace.

Praga. — Corespondentul din Belgrad al ziarului „Narodni Listi” a avut o convorbire cu primul ministru sârb, Pașici, care între altele a declarat următoarele: *Sârbia a încredințat toate interesele ei fără nici o rezervă conferinței ambasadurilor.* Statele balcanice au dorința comună ca Alianța balcanică să se menție și după încheierea păcii. Cum vor fi relațiile noastre cu Austro-Ungaria după război, aceasta în mare parte s'a clarificat acum. Interesul nostru e să avem relații bune de vecinătate cu monarhia austro-ungară. După războiul actual avem lipsă de o pace îndelungată, căci multă vreme va trece, până când ne vom putea deplin aranja în teritoriile ocupate. În aceasta vecinul nostru puternic ne-ar putea fi în ajutor în multe privințe. În chestia ajungerii noastre la un port la mare, Austro-Ungaria, s'a declarat că e aplicată, ca noi, să primim un port comercial, pe teritor albanez, sub control internațional, cu care să ne lege un drum de fier prin Albania. Condiția principală pentru o astfel de comunicație este însă, ca siguranța ei să fie garantată. Garanta aceasta albanezii nu ni-o pot da și astfel am făcut pași ca părerile Sârbiei să fie congruente cu cele ale Austro-Ungariei și hotărârea definitivă am încredințat-o conferinței marilor puteri.

Chestia portului nu e casus belli.

Petersburg. — Șefredactorul ziarului „Ruskoje Slovo” anunță, pe baza unei convorbiri care a avut-o cu un diplomat rus în Londra, că *Rusia nu consideră chestia portului din Marea Adriatică de casus belli.* Sârbia nu va primi nici un port în Marea Adriatică. Muntenegru va ține portul Medua, dar neavând el destule mijloace clădirea acestuia o va executa pe lângă garanța materială a Sârbiei și Sârbia își va îndrepta comerțul ei spre acest port.

O trupă de cazaci desarmată.

Cracovia. — Un ziar din loc anunță că o trupă de 1300 cazaci complect înarmați au trecut la Ujście Biskupje granița austriacă și au predat armele autorităților austriace.

România măgulită de toți.

Sub titlul „Inarmările Austriei și locul de onoare al României”, „Vossische Zeitung”, publică un prim articol care cuprinde pasagi importante privitoare la România. După ce amintește discursul regelui la formarea cabinetului Maiorescu-Take Ionescu, comunicatul de insta-

lare a guvernului, cuvântarea președintelui Senatului, marele ziar german, adaugă:

„Este, de fapt, o privește neobicinuită, cum regatul României este măgulit din toate părțile, de cei mari nu mai puțin ca de cei mici. Bucureștii au devenit un punct central al diplomației europene”.

Însă vizita baronului Conrad de Hoetzendorf, a marelui duce Nicolae, a dlui Daneff și a ambasadorului Osman Nizom, continuă:

„Odată cu toate acestea ceasornicul diplomației are în tictacurile sale tonuri plăcute pentru urechile românești. Dacă însă cineva se întreabă ce foloase va trage la urma urmei România din aceasta, un răspuns lipsește. Succese morale ca acelea pe cari România le repurtează în acest moment sunt, desigur foarte de dorit atunci când merg mână în mână cu oarecare folos pipăit. Acesta lipsește însă deocamdată. Există impresiunea că statele balcanice victorioase se poartă cu sugubățul gând de a răsplăti României numai cu onorurile pe cari i le arată. Prietenii cari nu angajează la nimic, nu costă nimic, și aliații balcanici și-ar rîde în pumni dacă ar scăpa atât de ieftin. Altfel însă se cugetă la Viena și bărbății conducători din România știu de pe acum că la Viena s'au luat în vedere anume compensațiuni. A vorbi mai mult despre aceasta n'ar fi astăzi oportun. Ca și Austro-Ungaria și România trebuie să steie gata. Amândouă, dacă vor fi silite să se pună în marș, vor ști să se fie nevătămate. E necesar să atragem atenția asupra acestui lucru, ca lumea să nu fie surprinsă. Cea mai penibilă surprindere ar putea s'o aibă Serbia”.

România la conferința ambasadurilor.

București. — Guvernul francez a adus la cunoștință guvernului român, că va sprijini participarea reprezentantului român din Londra la conferința ambasadurilor în toate acele cazuri, în cari se vor desbata chestiile cari ating interesele României.

București. — D. Mișu, noul reprezentant al României la Londra a plecat azi pentru a-și ocupa postul.

Continuarea războiului.

Paris. — Ziarului „Le Temps” i se telegrafiază din Constantinopol următoarele: Poarta e hotărâtă a continua războiul. Azi a dat un comunicat oficial, că flota turcească a repurtat o biruință decisivă asupra flotei grecești și lanina nu e încă ocupată de Greci și se va apăra încă multă vreme. Turcia acum n'ar mai încheia armistițiu cu Grecia.

Belgrad. — Intre guvernele bulgar și sârb au început în ultimele zile tratative pentru cazul când războiul s'ar continua, și cu ce putere armată ar putea ajuta Serbia armata bulgară pe linia dela Ceatalgea. Ministerul de război sârbesc a făcut toate pregătirile de a trimite trupele cari îi stau la dispoziție imediat în ajutorul armatei bulgare, pentru că Bulgaria nu cere și nici nu așteaptă ajutor dela Grecia.

Poarta nu cedează Adrianopolul.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung” anunță din Constantinopol: Mai multe puteri mari au sfătuit Poarta, în vederea încheierii păcii, ca în chestia cedării Adrianopolului să iee o atitudine pașnică. Poarta a refuzat aceasta în mod hotărât.

Al cui va fi Saloncul?

Salonic. — Plecarea regelui Ferdinand de aici a fost tot atât de surprinzătoare, pe cât de neașteptată a fost sosirea lui. Ieri la prânzul dat de regele George în onoarea oaspei său —

se afirmă, — ambii domnitori s'ar fi înțeles în chestia că, a cui să fie Saloncul. Nu se știe cauza, dar încă înainte de plecarea regelui Ferdinand, comandantul trupelor bulgare a dat în ordinul de zi că, în Salonic bulgarii au să se aco-modeze ostilităților grecești, impozitele are să le ridice visteria statului grecesc, dar jandarmeria grecească are să salute pe superiorii bulgari, ceea ce a fost o cauză a frecărilor și neînțelegerilor de până acum.

Înțelegere între ambasadurile marilor puteri

Londra. — Ambasadorii celor 6 mari puteri europene s'au înțeles în conferința lor de ieri după amiază, că *Albania trebuie să capete autonomie și Serbia un port comercial.* Cu aceasta s'a terminat programul conferinței ambasadurilor și după sărbătorile de Crăciun se va mai ține o ședință formală.

Hotărârea delegațiilor statelor balcanice.

Londra. — Ieri după amiază delegații statelor balcanice au avut o conferință, în care au stabilit definitiv noile hotare ale Turciei. Ziarul „Morningpost” scrie amănunte senzaționale referitoare la hotărârea delegațiilor statelor balcanice. Hotărârea lor ar fi: Turcia va trebui să evacueze toate provinciile ei europene înțelegând la aceste și Macedonia, Tracia și Adrianopolul, iar în posesiunea sultanului va rămânea numai vilaetul Constantinopol. Adrianopolul la nici un caz nu poate rămânea în posesiunea Turciei, nici dacă aceasta se va obliga a dărîma fortăreața. Hotărârea aceasta delegații o motivează cu aceea că Bulgaria vrea să trăiască în prietenie cu Turcia și aceasta ar fi împedecată dacă Sultanul și-ar menține suveranitatea asupra provinciilor creștine.

INFORMAȚIUNI

Arad, 21 Decembrie 1912.

Un român malaez. Săptămâna trecută a vizitat România un personaj foarte interesant în special prin rasa și origina lui. A fost d. Petru Ilarie Mitrea, inginer, subdirector la compania bernoază de construcții tehnice și conducătorul lucrărilor unui tunel important din Elveția; d-sa a vizitat Bucureștii, Constanța, Câmpina și regiunile petrolifere, etc.

Toți cari l-au cunoscut au fost plăcut surprinși la auzirea numelui ing. Mitrea, și nu unul a fost care i-a vorbit românește; dar d. Mitrea dădea gentil din cap că nu știe românește. Și atunci devenea și mai interesant, căci atunci băgai de seamă, că fața și mâinile lui au o culoare măslinie, părul este creț, ochii bulbucați și oblici, obrații eșiți, în fine un om de o altă rasă decât cea la care aparțin popoarele Europei. Dar nu mai puțin d. Petru Ilarie Mitrea e român și are încă o soră măritată la Râșinari lângă Sibiu.

D. P. I. Mitrea este fiul Dr.-ului Mitrea, doctor în medicină român, de fel din Râșinari, care a trăit și a murit la Viena, după călătorii în toată lumea. Dr. Mitrea a fost mulți ani în Borneo și acolo s'a însurat cu o malaeză, cu care a avut doi copii dintre care un băiat, pe d. inginer P. I. Mitrea. Când Dr. Mitrea a venit în Europa iar, a adus copii, mai ales că le murise mama. Pe băiat l-a pus într'un pension în Elveția și a ajuns inginer. P. I. Mitrea; fata a crescut și a măritat-o la Râșinari cu un negustor.

Inginerul Mitrea n'a învățat românește, deși a avut cărți trimise de tatăl său, dar n'a avut ocaziunea de a fi silit să învețe. La politehnicul

Aduc la cunoștință on. public român din Arad și din provincie precum și onor. tineri teologi și pedagogi, că eu datul de 15 Decembrie n. îmi voi strămăta atelierul de eroitorie din strada Kossuth în strada Weitzer János nr. 19.

GHEORGHE MARITA

croitor pentru haine de bărbați și uniforme.

Magazin de pânuri din patrie și străinătate.

Ma 686)

ARAD, strada Weitzer János, numărul 19.

din Zürich a întâlnit români și așa i s'a destepat interesul patriei tatălui său. Acum a venit să-și vadă unii prieteni de școală ai săi și prietenii tatălui său. Doctorul Mitrea, a donat muzeului nostru de Istorie Naturală (Dr. Antipa) o colecție foarte prețioasă de animale din părțile Oceaniei, Americii de Sud etc.

Se înțelege că peste tot inginerul Mitrea a fost primit cu multă afabilitate.

Daruri de Crăciun pentru soldații chemați sub arme. În mai multe ziare s'a dat expresiune dorinței publice de a se aduna diferite daruri în bani de Crăciun pentru soldații activi și rezerviști chemați sub arme la corpul al 7-lea de armată. Până în ziua de 22 Decembrie acele daruri să se trimează la comandamentul militar al corpului al 7-lea reg.-imp. din Timișoara, de unde se vor împărți diferitelor trupe.

Alimente și în genere astfel de proviant ar fi de dorit să nu se trimează, pentru că să nu se întâmpine atâtea greutăți la împărțire.

Necrologuri. În 5 (18) Decembrie la orele 10 a. m. a încetat din viață **Ioan Patachi**, paroh gr. or. în Mihalț (tract. Alba-Iulia) asesor la scaunul protopopesc după grele suferințe împărțit cu sf. Taine, în al 80-lea an al etății, 56 ani a înțeleptei păstoriri preoțești. Rămășițele pământești ale neuitatului defunct s'au așezat spre vecinică odihnă în 7 (20) Dec. la ora 1 d. a. în cimitirul bisericii gr. or. din loc.

— În 9 Decembrie 1912 **Virginia Voda n. Roman** și-a dat nobilul său suflet, împărțită fiind cu ss. sacramente, la orele 9 a. m. în mâinile Creatorului, în anul al 24-lea al etății și al 4-lea al fericitei sale căsătorii. Osemintele iubitei defuncte se vor așeza spre vecinică odihnă Sâmbătă, în 21 Dec. n., în cimitirul gr. cat. din Vaidi.

Fie-le țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Advocat nou. Dl. Dr. Cornel Glava și-a deschis cancelaria advocațională în Brad (comitatul Hunedoarei).

În jurul țareviciului. Ziarele străine au zilnic informații despre starea țareviciului, cari se întrec în pretarea la extravagant. Așa un corespondent al ziarului „Le Soir” comunică din izvor demn de crezare, că țarul n'a putut îmbunătăți starea desolantă și bolnăvicioasă a țareviciului nici cu cei mai abili medici ai Rusiei, cari toți declarau ireparabilă o atfel de zdruncinare a sănătății, — și că zilele-i sunt numărate. Câțiva profesori au sfătuit pe țar să cheme pe un scrupulos specialist medic din Berlin, pe renumitul Dr. Izrael — evreu. Țarul a rămas neînduplecat pe motivul antipatiei generale rusești față de evrei. Într'un moment suprem însă s'a lăsat convins — și Dr. Izrael a fost invitat. Dr. Izrael a adresat următorul răspuns țarului: pe lângă un onorar de 50.000 ruble, apartament separat în palatul țarului, și revocarea și nimicirea tuturor acelor legi cari excepționează dela anume poziții neamul evreiesc, în genere legile defavorabile acestui neam, — pe lângă astea numai va încerca operarea țareviciului. Aprobate fiind toate aceste condiții Dr. Izrael a plecat în misiunea angajată. Operația a reușit de minune în decurs de o jum. ce oră.

Distincția ce voia țarul să i-o dea Dr. Izrael n'a voit să o primească. Dând instrucțiuni medicilor dela curte s'a întors la Berlin cu mari nădejdi, deși starea țareviciului e deplorabilă și deja de pe acum se vorbește despre incapacitatea de a avea coroană de țar, neavând vreme și lipsindu-i puterea ce trebuie să o depună pentru pregătirile de studiu necesare.

Un poet grec mort pe câmpul de război. Un poet de mare renume al Greciei, **Mabili**, a căzut pe câmpul de luptă din preajma laninei. Bătrânul poet a fost și profesor, în 1897 a luat parte alături de Garibaldi în războiul turco-grec și a fost greu rănit în lupta dela Domokos.

Moștenitorul tronului Greciei moștenitor de averi în România. Patriotismul grecilor din România pentru patria lor elenică este prea cunoscut și el se manifestă în primul loc prin trimiterea averilor adunate aci, la „patrida”, alimentând astfel instituțiile Greciei și bandele de anartzi, iar în al doilea prin lăsarea de legate importante în favoarea membrilor casei domniotore.

Un atare patriot a fost și defunctul V. Silelis din Giurgiu, care, murind în 1891, lăsase jumătate din averea sa de peste un milion „Alteței Sale regale principele Constantin, moștenitorul Greciei și duce de Sparta”.

O parte netă de câteva sute de mii, principiile și-a încasat-o, plătind taxele de înregistrare cuvenite. Pentru o altă parte a averii rămase și care era în litigiu, principele a plătit mai târziu o taxă de înregistrare separată de 15.700. Când a devenit lichidă și această avere, moștenitorul regal a constatat că este mai mică cu câteva zeci de mii de lei decât crezuse și atunci intențiază acțiune contra ministerului nostru de finanțe, spre a i se restituți suma de 10.000 lei, reprezentând diferența de taxe ce i s'ar fi cuvenit în plus.

Biblioteca Academiei Române. În luna Noembrie 1912 s'au consultat 2782 volume și broșuri tipărite de câtră 1106 cetitori; 512 manuscrite, 10530 documente, 96 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 174 cetitori.

Colecțiile Bibliotecii au sporit în această lună cu 461 volume și broșuri, 237 numere de reviste române, 254 reviste străine, 5 atlase și hărți, 3 stampe și portrete, 3 volume manuscrite, 52 documente, 12 fotografii, 2 albumuri, 906 foi volante, 30 note muzicale, 170 monete.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscrite și documente dela 8 la 12 și dela 2 la 6. — *I. Bianu*, bibliotecar.

Catastrofa de tren în Maramureș. Pe linia vicinală dintre Abșa de sus și Dumbrava s'a întâmplat azi o mare catastrofă. Trenul ajungând la o curbătură, a deraiat brusc prăvălindu-se în prăpastie. Nu erau mai mult de 6 vagoane, dar toate au fost prefăcute în țandări și e o adevărată minune că dintre numeroșii călători, în mare parte muncitori, numai trei au fost răniți grav și șase mai ușor. Locomotiva a explodat, rânind grav pe mecanic și pe ajutorul său. Răniții au fost duși în spitalul fabricii chimice din apropiere. Autoritățile anchetează cazul.

Un aeroplan austriac deasupra României. Alaltăseară la orele 6 și jumătate s'a observat un aeroplan venind din direcția Bucovina-Suceava. Aeroplanul care avea un reflector puternic, a mers până în dreptul cazarmilor, a făcut câteva evoluțiuni și apoi a dispărut spre meazăzi, făcând o curbă în direcția Cornu-Luncei, pe unde probabil s'a înapoiat în Austria.

Candidatul la președinția republicii franceze. „Lokalanzeiger” află din Paris că Leon Bourgeois, cedând rugămintelor prietenilor săi, va declara în ședința de mâine a camerei că va primi candidatura la președinția republicii franceze.

Un bulgar distruge calea ferată. Un fapt, care a emoționat parchetul și autoritățile respective. Lucrătorul bulgar Tudor Ioan Petre din comuna Brănești, a fost prins de un cantonier pe când scotea cramioanele cari țin șinele prinse de traverse.

Cu ajutorul jandarmilor, bulgarul a fost a-

restat și adus imediat la București, unde a fost predat primului procuror.

Fapta în sine este extrem de gravă, de aceea parchetul a menținut arestat pe cel care ar fi putut provoca o mare nenorocire — cu intenție criminală — și l'a dat pe mâna judecătorului de instrucție dela cabinetul 5, d. Slătineanu.

Bulgarul în chestie a căutat să dea o explicație faptei sale; dânsul declară că voia să facă cuie din acele cramioane. Explicația îl infundă mai rău, deoarece s'a aflat că dânsul fusese pe vremuri lucrător la căile ferate și deci știa că materialul din care sunt făcute cramioanele nu este de natură a fi întrebuițat la facerea cuiele. Și chiar dacă cele susținute de dânsul ar fi adevărate, nu-și dădea bine seama, în calitatea lui de fost lucrător, ce urmări poate avea scoaterea cramponelor.

Rămâne deci magistratului instructor să afile intenția și scopul cu care a lucrat arestatul cu atât mai mult cu cât în aceste vremuri turburătorului pare cu puțință și prin urmare se impune o vigență cu atât mai mare.

Un soldat francez. Intregă Franța se amuzează de un caz excepțional ce s'a întâmplat zilele trecute la tribunalul militar. Soldatul Russet, simpu infanterist fără altă pretenție decât doar mândria de „Sardines” prin care se deosebea de alți oameni, într'o frumoasă dupăamiază a fost surprins cu două „Sardines” (insignii). Și pentru ăstea a trebuit să stea în fața judecătorului militar. — Ei de ce ți-ai luat îndrăzneala să le porți? — Scuzați, dle președinte... — Spune adevărul curat! — Să vă spun dle președinte... nu o să mint. Am avut o bună prietină: pot să continuez? — Da? — Ea e frumoasă și mă iubește, nu mă îndoiesc despre aceasta căci mi-a dovedit de multe ori. Însă ea e foarte fără pretenție. Știți dv., domnul meu, ce prost e omul când e iubit. Am avut voie într'o frumoasă dupăamiază să merg la preumblare, și m'am dus cu mititica. Amândoi iubim promenada și ea mi-a spus însă că nici odată nu s'a mai preumblat cu un „soldat de rând”. Și numai decât s'a arătat înduplecată să-mi coasă pe mâneca bluzei și pe chipiu câte o „șarjă” și... iată domnule judecător unde am juns. O! femeile!

După o scurtă sfătuire Rousset a fost pedepsit cu 3 luni temniță și acest rezultat i s'a comunicat.

— Nu e prea mult, a zis Rousset, când mă gândesc la acea dupăamiază încântătoare și la prietina mea, când m'am simțit ca un divizionar... Rousset s'a dovedit cel mai galant dintre oameni și cu siguranță n'a avut păreche între soldații cei mai buni în întregă casarma.

CRONICA SOCIALA

Comemorarea mitropolitului Andrei.

Serbările comemorative ale marelui arhieru Andrei Șaguna și anul acesta a avut un larg caracter aprinzându-se opaite dela cel mai mic sat românesc al Arhidiecezei până la centrele puternice de viață bisericască. În 2 Decembrie v. s'a comemorat amintirea vieții sale apostolice în Caransebeș, vorbind d. prof. S. Evuțian și d. ped. Soppon despre glorioasele-I fapte, dnii teologi Bohariu și Gomboș au declamat „Oda ostașilor români” de Alexandri și „Oltul” de Goga. Corul teologilor și pedagogilor a cântat „Imn la

Margit-Viora

CRÈME.
POUDRE.
SĂPUN.

Nestricăcioase, depărtează de pe față p'istruii și toffelul de necurătenie. — Prețul 1 cor. 60 fl.

De vânzare numai la: **BRAUN ERNO** farmacie la „Sfta TREIME”, Timișoara-Iosefin str. Bem 71

In contra tăciunelui de gâru.

Cel mai bun mijloc

O dosă 40 fl., care ajunge la 100 klgr. grâu.

Praf pentru porci,

care promovează îngrășarea

1 cutie . . . . . 70 fl
1/2 Klgr. . . . . 1 cor. 50 „
1 „ . . . . . 2 „ 50 „

mormântul lui Șaguna” de D. Cuntan și „Psalmul 149” de Vorobchievici. D. Răduțiu ped. a acompaniat de d. Sequens la pian, a cântat admirabilele doine ale maestrului Dima: „De-ar fi trăznit Dumnezeu” și „Je-le-i Doamne cui și cui”. S'a încercat și un terțet din „Arie aus Freischütz.” Epilogul acestei frumoase serbări a fost o însuflețitoare cuvântare a Prea C. Sale părintelui Badescu despre adevăratul înțeles al serbărilor de acest fel, cari trebuiesc făcute din inimă și pline de conștiință.

Tributul de recunoștință și l'au dat și beiușenii. Tinerimea studioasă a internatului gr. or. a aranjat în aceeași zi o frumoasă serbare. Cuvântul de deschidere l'a ținut părintele — catihet Moise Popovici făcând o plină icoană a vremurilor de răstribite a arhierului. Corul tinerimei a intonat același „Imn al lui Șaguna” cu solo reliefat cu mare putere de st. cl. VII. T. Golumba. D. I. Fildan a declamat cu mult temperament „Rugămintea din urmă” a poetului Coșbuc, d. T. Mornăilă a cetit o lucrare bine scrisă despre „Individualitatea lui Șaguna”. Cu rară vioiciune a interpretat st. cl. VIII T. Păteș monologul „Nasul”. D. Golumba a declamat cu putere „Doina” lui Coșbuc. Spre încheiere corul a executat răușit „Ștefan, Ștefan”, compoziția lui Vidu.

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu”.

Pe baza concluziunii comitetului central din 14 Decembrie 1912 și în conformitate cu §-ul 20 din statute, convocăm a XXIV-a adunare generală ordinară a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, la Galeș pe Duminecă, în 29 Decembrie n. a. c., la 11 ore a. m. Program:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central, a rațiunilor pe anul 1911 și a proiectului de budget pe 1913.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs de interes general economic.
4. Alegerea comitetului central pe un nou period statutar de 6 ani.
5. Verificarea protocolului ședinței.

Sibiu, 17 Decembrie n. 1911. — **Pant. Lucuța**, prezident. **Vic. Tordășianu** secretar.

Organizarea „Astrei” dela Șimleu.

Comitetul central, — al „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român” — cu decisiul Nr. 1514/1912 a aprobat formarea despărțământului „Șimleu” compus din co-

munele aparținătoare cercurilor administrative: Șimleu și Crasna, și m'a incredințat cu organizarea acelui despărțământ.

Prin urmare, vine cu toată stima a ruga pe duii membri din cercurile amintite și pe toți inteligenții și mirenii, cari se interesează de înaintarea culturii în sânul poporului:

binevoiască a participa la adunarea gen.: La organizarea despărțământului Șimleu ce se va ține la 14 Ianuarie n. 1913 la orele 4 d. m. în localitatea casinei române din Șimleu.

Apelez la simțămintele de dragoste, pentru cultura neamului nostru, și fără multe vorbe rog la fapte pe tot insul conștiință de chemarea sa. Programul:

1. Deschiderea ședinței.
2. Raportul directorului.
3. Organizarea despărțământului Șimleu și alegerea comitetului.
4. Alegerea comisiunii pentru înscrierea membrilor și încasarea taxelor.
5. Eventuale propuneri.
6. Închiderea ședinței.

Șimleu, 19 Decembrie 1912. — **Vasilie Pop**, directorul despărțământului.

Bibliografie.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „**Lucașul**” Nr. 32, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Oct. C. Tăslăuanu: Monarhia habsburgică și Rusia. Octavian Goga: Toamnă nouă (poezie). I. Agârbiceanu: Ce nu se poate spune. Gh. Pădure: Reinchegarea partidului național. Maria Cuntan: Strofe neisprăvite (poezie). Liviu Marian: Clipa fericirii visate. Ilie Bărbulescu: Literatura bulgărească actuală. Maria Cuntan: Poezie. I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți (roman). **Cronici**: T. C.: Gerhard Hauptmann. I. T. Lais: Unitatea noastră culturală. Insemnări: Funerariile lui Caragiale. Datoria morală a Bulgariei către România. Dr. Woodrow Wilson. Cauzele înfrângerilor turcești. Situațiunea economică a Turciei. O revistă pentru familiile noastre. Isprăvile lui Păcală. „Sânziara”. Un nou Roman. — Poșta redacției. Bibliografie. Ilustrațiuni: Episod din lupta dela Cumanovo (24 Oct.), dată între Sârbi și Turci. În această luptă Albanezii mahomedani au intrat cu un steag alb. Scena reprezintă ultima lor apărare, având în față un morman de leșuri. Războiul din Balcani: Atacul de noapte al Muntenegrenilor asupra muntelui Tarabos aproape de Scutari. Retragerea Turcilor după bătălia dela Lule Burgas. Un avanpost al infante-

riei bulgare în Valea Maritei. Flota turcească. Scenă din fuga Turcilor la Lule Burgas. Colera împăcând pe Turci și pe Bulgari. Viața corespondenților din război. Un soldat muntenegrin visând triumful țării lui. Gerhart Hauptmann. Dr. Woodrow Wilson.

A apărut revista literară ilustrată săptămânală „**Cosinzeana**” Nr. 50—1912, cu următorul cuprins: Al. Ciura: Un vagon rătăcit, articol. I. U. Soricu: Dorință, poezie, trad. I. Agârbiceanu: Pentru un discurs. R. M.: Cronică documentară: Crematoriul, articol. Aurelia Pop: Mi-e gândul trist, poezie. Marcel Roland: Enigmă, trad. A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Flori de-o zi: Premiile „Cosinzeii”. Inmormântarea lui Caragiale. A. P.: Alte vremi. Imnul cepii. Cea mai scumpă jucărie. Scrisori dela redacție. Ilustrații.

A ieșit de sub tipar și se află de vânzare la Tipografia „Progresul” s. p. a. în Oravița o frumoasă „Colecție de cântece de stea la Nașterea Domnului”, întocmită cu iscusință de învă. Damian Izverniceanu. Prețul 40 fil.

Nr. 1 din „**Cuvântul Adevărului**” revista *Mănăstirei Prislopului*, u. p. Hátzeg, cu următorul cuprins: Cuvânt înainte. Redacția. Predică pe Dumineca înainte de Nașterea Domnului. Predică pe sârbătoarea Nașterii Domnului. I. Predică pe sârbătoarea Nașterii Domnului. II. Predică pe Dumineca după Nașterea Domnului. Predică la Anul Nou. Predică la Botezul Domnului. Predică la Dumineca după Botezul Domnului. Rubrica pastorală. Predica în Dumineci și sărbători în biserică orientală (nb); Cum își poate preotul acoperi capul sub durata procesiunilor? (nb); umblatul cu crucea la Bobotează. (nb). Cronică. Episcopul Dr. Valeriu T. Frențiu. (Redacția); Știință și credință în Anglia (nb); Unde dai și unde creapă (nb). Poșta redacției

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

G. T. C. Am primit 14.20 cor. ca abonament până la finea anului 1912.
Dr. Traian Crașovan, Lugoj. Am primit 14 cor. ca abonament până la 30 Iunie 1912.
Alexandrina Iarca, Rășinari. Am primit 18.80 cor. ca abonament până la 31 Decembrie 1912.
I. Papp, Drăgășește. Am primit 14 cor. ca abonament până la 31 Dec. 1912.
Alexe Manciu, Vrani. Am primit 7 cor. abonament până la finea anului 1912.
Oprea Greavu, Vereseșghăza. Am primit 21 cor. ca abonament până la 31 Martie 1913.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

ROMANUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOI

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Sentor

(185)

— *Hemera* —

— Zău Constantin, ar trebui să te gândești puțin că Pavel Ivanovici trebuie să aibă trebuință de somn, după toate alergăturile astea de azi.

— Ce te privește? mergi și te culcă dacă ți-e somn; noi... — zise Costanțoglo, și se opri scurt, observând că întregul salon răsună de energice sfârșituri cari procedau dinspre Platonof, și mai mult încă dela dulăul lui, incapabil să nu urmeze cu simpatie pe stăpânul său în felul acesta de exerciții.

Costanțoglo, scos din preocupățiunile sale, sfârși prin a observa că era în adevăr timpul ca să

meargă să se culce. El scutură pe Platonof zicându-i: „Hei! frățioare, destul sfârșit în companie!” apoi pofti lui Cicikof noapte bună, și se despărțiră toți.

Ori cât de fericit ar fi oamenii, le convine totuș să se uite pentru o treime ori un bun sfert de zi.

Eroii, totuș, se deosebesc de ceilalți muritori întru cât ei rezistă solicițiilor nopții, de îndată ce au a medita asupra mărimii întreprinderii lor. Cicikof, după ce se așeză într'un fotoliu, veghia vreme îndelungată absorbit în reverii adânci: cu toată ținuta lui de durmind hotărât, el medita asupra mijloacelor de a deveni proprietar și stăpân al unui domeniu care să nu fie de loc fantastic, ci real și de cel mai bun raport.

În urma explicațiunilor gazdei sale, lucrurile îi păreau de aci înainte atât de clare, posibilitatea de a se îmbogăți îi părea atât de evidentă, dificultățile economiei rurale deveniseră în ochii lui atât de minime, atât de puțin savante ba chiar atât de perfect simpatice firei sale, încât el se vedea de pe acum câmpeneț determinat, proprietar fonciar

și stăpân al unui bun domeniu în plină prosperitate.

În adevăr, ce era vorba să facă el acum? Să meargă la Lombard să împrumute o sumă destul de rotundă pe care o va ipoteca drept datorie asupra tuturor moștelor, administrativamente vii, pe cari îi poseda prin contracte de cumpărare întocmite în bună formă legală, și să cumpere o țarină ai cărei supuși să nu fie închipuiți ca cei ai amantului său...

Atunci treaba va merge dela sine; s'ar deda cu tot sufletul la agricultură, ar lucra cu aceeași atenție, cu aceeași prudență și cu aceeași sârguință ca dl Costanțoglo, fără a introduce nimic din nou fără a fi examinat mai înainte, studiat cu zel ceea ce era socotit ca bun după o experiență seculară... va avea totul sub proprii săi ochi; va face cunoștință deplină cu toți țărani săi fără intermediar; va respinge din jurul lui ori ce lucruri de prisos, căutând să nu fie distrat într'o întreprindere care cerea o statornicie cavalerescă în lucru și în economie; și el se bucura mai dinainte de toată plăcerea aceea pe care avea s'o simtă.

(E. 128 10)

Telegramă dela Gambrinus! BUDAP. STA, bulev. Erzsébet nr. 72
CEL MAI MARE ȘI MAI FRUMOS RESTAURANT din Ungaria.
In fiecare zi de sărbătoare și Duminecă dimineața prânzișor și muzică militară.

Zilnic după amiază ojină și concert de orhestră.
Seara concert simfonic dat de orhestra militară.
Bere „Részvény”. Prețuri moderafe!

Proprietar:
Oláh Gyárfás Mihály

x Cuptoarele „Cora” reclamă puțin material de încălzit. Cuptoarele acestea precum și alte cuptoare bune și vetre de fier se vând cu prețuri ieftine la ferăria Pölm János, Arad, piața Libertății (Szabadságtér).

x Cafea prăjită, tea, rom, să cumpărați numai dela Preszter, Budapesta, str. Kecskeméti, Nr. 8.

In atențiunea celor ce cumpără bijuterii

Zinner Testiverek următorul LISZT HUGÓ.
Budapesta, strada Váci nrul 2

Considerând împrejurările actuale, toate obiectele de aur, bijuteriile și briliantele cufetate în magazinul meu le pun la vânzare cu prețurile cele mai scăzute. Rog să priviți vitrina mea, unde pe fiecare obiect se află însemnat și prețul scăzut.

Boe să fii atenți la frauda! . . . Fond. în a. 1854.
E 656

La librăria „Tribuna” Arad, se află de vânzare:

Alexandru Macedonski, Flori sacre, poezii cor. 1.75.

Leon Tolstoi, Povestiri populare 30 fileri. Al. Duma-fiul Un pachet de scrisori 307.

Nicu Dracinschi, Poezii cor. 2.50.

Memoriile dnei Steinheil (bibl.) Flacăra nr. 14, 80 fil.

La librăria „Tribuna” se află de vânzare următoarele calendare pe anul 1913:

Calendarul Minervei cor. 1.25 + 20 fil. porto.

Calendarul Lumea Ilustrată cor. 1.50 + 20 porto.

Calendarul Partidului național român, 60 fil. + 20 fil. porto.

Calendarul Național (Orăștie) 40 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul „Păcălici” (glumet) 30 fil. + 10 fil. porto.

Amicul Poporului (Sibiu) 70 fil. + 10 fil. porto.

Posnașul 60 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Săteanului 30 fil. + 5 fil. porto.

Calendar pe anul dela Hristos (diecezan) cu sematism 50 fil. + 10 fil. porto, fără sematism 30 fil. + 10 fil. porto.

La Librăria „Tribuna” Arad str. Deák Ferencz nr. 20 se află de vânzare următoarele cărți bisericesti și de rugăciuni:

Apostol litere latine, legat în piele neagră cor. 5.50, leg. în piele roșie cor. 11.50.

Evanghelia cu litere latine legată în piele roșie, cu copcii cor. 25.— legată în cor. 35.—

Molitvelnic bogat, lit. cirile legat 5.— fin legat cor. 6.—

Tălcuț Evangheliilor cu lit. cirile cor. 2.—

Octoiul mic sau manual de cântări bisericesti legat, cu litere latine cor. 1.60 legat în piele cor. 3.20.

Octoiul cel mic, cu lit. cirile, legat cor. 1.60.

Cele opt gasuri sau Octoiul cel mic legat, cor. 1.50, acelaș, legat în piele cor. 3.—

Octoiul cel mic cor. 2.—

Octoiul bogat de G. Cătană inv. legat cor. 2.50.

Acaftisul prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu și alte Acaftise și rugăciuni leg. cor. 1.20.

Acaftist, leg. în pânză cor. 1.75, în piele 3.20, piele bună, aurit cor. 4.80, piele bună, aurit cor. 5.20.

Acaftist, leg. în os cu medalie cor. 4.—

Acaftist, legat în os alb cu cruciuliță cor. 10.— în piele brună, moale cor. 10.—

Micul Mărgăritar sufletesc legat cor. 0.50.

Mărgăritarul sufletului. Carte de rugăciuni și cântări, legată cor. 1.—

Mărgăritarul sufletului. Legată în pânză cor. 1.60.

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad str. 164. Ferencz nr. 7. (Di 336—41.)

Noutăți literare.

— Editura „Librăriei Naționale S. Bornemisa. —

„Librăria Națională” S. Bornemisa a început, pe lângă mari jertfe materiale, să publice o serie de scrieri alese, menite a pătrunde în casele românești ca aveau cărți sanatoase și de-o incontestabilă valoare literară. Din aceste scrieri, pe cari le recomandăm cu toată dragostea publicului românesc, până acum au apărut următoarele:

1. Ioan Agarbiceanu: **Schițe și povestiri**. Prețul coroane 2.—. Acesta e cel mai nou și cel mai ales volum al puternicului prozator ardelean, care a împodobit până acum cu atâtea volume de valoare literatură noastră. Domnul Ion Agarbiceanu e de altcun fel destul de cunoscut publicului nostru, ca să mai fie nevoie să atragem deosebit luarea aminte a publicului asupra oricărei cărți a sa. E azi cel mai cetit scriitor ardelean atât în România cât și în Ardeal, căruia i-a succedat în urma marelui său talent să fie pretutindeni recunoscut și apreciat. Volumul „Schițe și povestiri”, care are peste 300 de pagini, mai are însă o mare calitate: e cel dintâiu volum al autorului, în care s'a publicat cele mai succese piese literare, alese de însuș autorul. O parte din bucățile din volum sunt aproape absolut necunoscute publicului nostru, fiind ele publicate pentru prima oară în „Viața Românească”, care e oprită a trece granița țării noastre.

2. Liviu Rebreanu: **Frământări**. Prețul cor. 1.50. Autorul acestui volum e un talentat scriitor din generația mai nouă, de origine din Ardeal, care a trecut în România, publicând scrierile sale mai ales în „Viața Românească” și în alte reviste de seamă de dincolo. E mult apreciat mai ales în urma talentului său, care-l ajută să aștearnă pe hârtie stări sufletesti grele și să dea personajelor întotdeauna o culoare bogată și nimerită. Subiectele și le alege mai ales din stratul de jos al societății și aduce înaintea noastră tipuri dela țară, figuri mărunte din viața orașelor: pe „golani”, în cari condeul lui subtil află întotdeauna ceva de poetizat și de zugrăvit. Volumul „Frământări”, e cel dintâiu volum al autorului, pe care „Librăria Națională” S. Bornemisa l-a edat cu toată nădejdea, că publicul nostru va ști să aprecieze și să încurajeze pe un talentat scriitor tânăr, așa după cum o fac aceasta și alte popoare culte din Apus.

3. Victor Eftimiu: **Poemele Singurătății**. Prețul 2 coroane. Autorul neîntrecutei piese „Înșiră-te mărgărite” ne dă sub titlul acesta un elegant volum de poezii, scrise într-o formă din cele mai succese și într-o limbă ușoară, cum dela Vasile Alexandri încoace nu s'a prea scris. În lirismul dulce alui Victor Eftimiu se îmbracă într-o aleasă haină literară cele mai subtile sentimente, cari au o notă proprie: duioșia subtilă și o formă poetică din cele mai sonore. Astăzi Victor Eftimiu e unul dintre puținii scriitori fericiți, ale căruia scrieri sunt, mai ales în România, cele mai gustate și mai cu drag cetite. Pentru noi e o mândrie, că autorul activității literare și-a început-o la noi în Ardeal, sub mână conducătoare a lui Octavian Goga, în „Țara Noastră”.

4. Alexandru Ciura: **Amintiri**. Prețul cor. 1.60. Cel mai gingaș prozator al nostru din Ardeal, ne dă în volumul acesta un șir întreg din dulcele și duioșele sale amintiri din copilărie, despre oameni și locuri din țara moșilor. Serise într-o limbă aleasă și plină de poezie, ele procură în clipe de repaos cele mai plăcute momente sufletului, care caută într'adevăr plăcere și distracție în cărți. Volumul dlui Alexandru Ciura la apariție a fost salutată de „Viața Românească”, și de toate revistele, cari s'au ocupat de el, cu cele mai călduroase vorbe, ca cea mai de seamă noutate literară.

5. „Almanahul scriitorilor dela noi”. Prețul cor. 1.60. Această carte în felul ei e o mică istorie literară a tuturor scriitorilor ardeleni azi în viață. Cuprinde fotografia, biografia și datele bibliografice alor 46 de scriitori născuți în Ardeal și o bucată literară inedită de-a fiecareia din acești scriitori. Ca o ilustrare a întregii noastre vieți literare, la urmă dă în faximil capul tuturor ziarelor și revistelor românești dela noi, și pe scurt istoricul acestora dela înființare, relevând la foile politice și pedepsele ce-au avut să le îndure acestea pentru lupta lor pe terenul politicii naționale.

6. Ermil Borcea: **Versuri flusturate**. Prețul 60 bani. Domnul Ermil Borcea e azi singurul nostru umorist de seamă care ca redactor al revistei umoristice „Bobârnații”, dă dovezi de un talent umoristic plin de vervă. Volumul „Versuri flusturate” are pagini umoristice pline de spirit, cari îți procură adevărată plăcere citindu-le.

7. „Cele mai frumoase”. Prețul 60 bani. E un drăgălaș volum de poezii populare aranjat cu multă îngrijire, care merită să stea pe masa oricărui inteligent, care află farmec în versurile dulci și fermecătoare ale poporului nostru. Poeziile sunt împărțite după felul lor de-a fi: de dor, de dragoste, de jale, de bătaie de joc, cântănești, blăstămuri etc.

— Tot în editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa au mai apărut două tablouri naționale în color, cari reprezintă scene din istoria neamului nostru. Acestea sunt:

1. „Intrarea lui Mihai Viteazu în Alba-Iulia la 1599”, în mărime de 47×59 cm., reproducere după tabloul original care fusese pe vremuri în posesiunea unui episcop gr. cat. Tabloul reprezintă scena, când marele voevod Mihai Viteazu însoțit de generali și de ostași, intră pe poarta din dos a cetății Bălgradului. În poartă îl așteaptă episcopul romano-catolic, în odăjii de sărbătoare, salutându-l ca pe noul stăpân al Ardealului. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

2. „Capii revoluției țărănești din 1784”: Horia, Cloșca, Crișan. Tabloul dă fotografiile în color ale eroilor noștri din această revoluție, reproduce după fotografia picturilor din muzeul Bruckenthal. Mărimea tabloului e 45×65 cm. Prețul franco recomandat e cor. 2.75.

— „Librăria Națională” S. Bornemisa roagă pe onoratul public românesc să binevoiască a o sprijini în ținta ce-o urmărește, comandând aceste scrieri alese și tablouri naționale. Comandele să se adreseze la oricare librărie, ori direct la „Librăria Națională” S. Bornemisa, Orăștie—Szászváros.

— Pentru porto să se trimită 10—20 bani de-o carte.

L 562

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucru trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurintei din tinerețe și prin deprinderi rele și-au adrunținat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acești stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să-i încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să se adreseze unui astfel de medic specialist, conștiințos, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și ste a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci epol va înceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV, Muzeum Körut 13, unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucru trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletesti i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda său proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai neglese, ranele sifilice boalele de țeve, bășică, nervi și sira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esre separată. În ceace privește cura, departarea nu este pedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite ficărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminica până la 12 ore a. m. Tratament și cu Ivar Ehrli-h 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noevre IV., Muzeum-körut 13.

Sa 116—280)

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Manua

pentru toate
și hârtie și
țuri ieftine la
Piața Libertă
(Pi 307—100)

se capătă la

Pe 668

Unde e lip

Demnii
bune române
unde s'ar afla
a da ofert la

Ca

La sul
de notar ro
notarială, s
cancelaria s
viptul întreg
cu 1. ianua

Dorog

1912.

(Da 670—)

Am o
deschis

cance

în Arad, s
biserica lut

Ci 641

Direct
TANA” în
în ședința
urcarea e
anume cu
depunerile

(Bi 681)

Aver

musterii c
zinul nost
de ghete e
dame și
Toate ghe
mână, din
Vă r

A 521—2

ARAD, Sz

U

în etate
școală r
gar, avâ

Ca

potrivită
societate
nostru.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

Vin de deal.

Din anul 1912 à 60 Cor.
 „ ” 1910 „ 70 „
 „ ” 1908 „ 80 „
 Rizling 1902 „ 90 „

se capătă la:

Aurelia Dr. Petran
 Arad, str. Lázár-Vilmos nr. 4.

Pe 668

Unde e lipsă de un comerciant român.

Domnii preoți și învățători din comunele mai bune românești din com. Arad, Timiș sau Bihor, unde s'ar afla un loc bun de prăvălie sunt rugații a da ofertă la adm. foii „Românul”. Gi 651

Candidat de notar.

La subscrisul este loc pentru un candidat de notar român. Se pretinde să aibe diploma notarială, să fie maiorean și apt a conduce cancelaria singur. Salarul lunar este 60. cor. vîptul întreg și locuința. Locul se poate ocupa cu 1. ianuarie n. 1913.

Dorogos (u p. Lippa) la 19. decembrie n. 1912.

David Dabiei
 notar cerc.

(Da 670—)

Aviz.

Am onoare a aduce la cunoștință că mi-am deschis

cancelarie advocațională
 în Arad, str. Józseffőherceg-ut Nr. 17 (lângă biserica lutherană).

Gi 641

Dr. GEORGE CRIȘAN,
 avocat.

Direcțiunea Societății acționare „BISTRITĂNA” instituit de credit și economii în Bistrița în ședința din 23 Octombrie a. c. a decis urcarea etalonului de interese la depuneri, anume cu începerea anului 1913 va solvi după depunerile

1—6000 Cor. 5 1/2 % iar
 peste 6000 „ 6 %

Direcțiunea Institutului de credit și economii Bistrițana.

(Bi 631)

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mușterii cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghetete se poate cumpăra totfelul de ghetete după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

A 521—25

Asociațiunea pantofarilor
 (Arad! Czipészok Termelő Szövetkezete)

ARAD, Szabadság-tér nr. 14 „La cizma roșie”.
 IUSTIN OLARIU, director executiv.

Un tânăr român,

în etate de 28 ani, absolvent al unei școală mai mare de vîriet al statului ungar, având și practică mare la economie

Caută o deregătorie,

potrivită la un proprietar mai mare sau societate. Adresa la administrația ziarului nostru. (Co 647—)

Fondat în a. 1845.

Telefon 162—01.

DRECHER IGNÁCZ és FIA

fabrlică de mărfuri fine de oțel

BUDAPESTA, IV., Kossuth Lajos-u. 14.

Oferă totfelul de cuțite de buzunar, foarfece, briciuri, achizite pentru ras și manikur, tacâmuri pentru poame și pentru miază, instrumente pentru grădină și articlii de economie. Gereți catalog. (E 539—50)

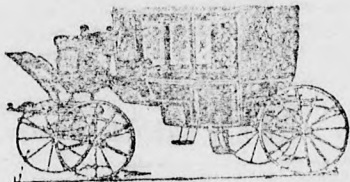
Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

TEMESVAR-JÓZSEFVAROS
 str. Fröbel nr. 58 (casa proprie),

fabricant de trăsuri și autocaroserie

furnisorul postelor reg. ung. și mehanizmelor militare.

Mare deposit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite.

Atelier de reparatură. Ateliere de făurie, rotarie și de lustruit.

(Ko 536—30)

Inștiințare.

Aduce la cunoștința on. public, că am repășit dela firma Verbos A. și Fii, unde am servit 32 de ani ca conducător și tapețier, am deschis în strada Magyar nr. 23

un atelier modern de tapețerie.

Intrând în relațiuni de afaceri cu mäsarul Sigismund Perényi sunt în plăcuta pozițiune de a executa cele mai fine lucrări de mäsărie și tapețerie.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public:

Laurențiu Édi și Sigismund Perényi.
 Stabilimentul de mobile. strada Magyar nr. 23.
 (E 619)

(E 382—12)

SANATORUL JÁNOS

: obstetrică :
 și gynecologie

o o o

Profesor: **Dr. BÄCKER JOZSEF.** — Medic-șef:
Dr. TOTH GEDEON.

BUDAPEST, Városmajor-utca.

WOHANKA FELE HONIGYÁRTMÁNY!
 NYERSOLAJ MOTOROK
 és LOKOMOBILOK
 ÜZEMKÖLTSEGEK
 NAGYSÁG SZERINT 1 1/2-2 filler
 ORÁNKENT: LOERONKENT NINCSEK ROBBANÓ-
 BÉLŐZ VESZÉLY! MINDEN PENZÜGVÖRI
 ELLENŐRZÉS ENGEDÉLY NÉLKÜL
WOHANKA és TÁRSÁ BUDAPEST
 V. Váci-Körút 76.

(E 595)

Bayerlax

PURGATIV MODERN, cu efect imediat
 1 cutie 1 coroană

Farmacia „BAYER” Budapest VI.,
 Andrássy út 84. liferantul curții arhiducelui.
 (E 598—10)

BÄRBAȚII DEBILI

își recăștigă puterea bărbătească perdută, dacă întrebunțează

tabletele „Neosan”

Brevetate și scutite prin lege.

Remediul probat și sigur contra debilității bărbătești, contra impotenței și pentru păstrarea puterei bărbătești până la cele mai înaintate bătrânețe.

Nu strică stomacul și pestetot n'are nici un efect stricăcios.

O cutie cu 4 coroane 50 fileri
 20 pilule
 Se trimite cu rumburs în modul cel mai discret.
 Depozit principal pentru Austria și Ungaria

Farmacia lui HUGO ÖRKÉNY
 Budapesta VII., Thököly út 28. Depot 115 (Le 516—5)

In contra tusei, răgușelei și catarului nu e nimic mai buu decât
Bomboanele Réthy.

La cumpărare să grijim cerind anume fabricatele Réthy, deoarece sunt emulte imitații nereușite. — Originalul are pe cutie cuvântul »RÉTHY«. — O cutie 60 fil. O cutie mare 1 cor. Se capătă în ori-ce prăvălie. Se primiți numai cele cu marca »RÉTHY«. (Co 581—6)

Sanatorul - Liget

a lui Dr. JAKAB

BUDAPESTA, VI., Nagy János-u. 47.
(Városliget).

Loc de vindecare diagnostic pentru diabetul, pentru suferinzi de rinichi, stomac și intestine. Secții pentru boale de nervi și intestine, cure de îngreșare și slabire.

Cea mai modernă hidroterapie, inhalator, radiumemanator, sistem Zander și gimnastică suedeză. Prospekte se trimit.

TELEFON: 106-00.

(E 450-13)

Frideric Hönig

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

.. Premiata la 1890 cu cea mai mare medalie de stat. ..

turnătorie, fabrică de clopote și metal, aranjată pe motor de vapor :
[Ho 5-] Fondat la 1840.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote la turnarea unui și aceluiaș tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20-30 percente la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învărti și postamente de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de erepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se catine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se pot învărti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

PIKLIN

Nu mai există curent,

dacă continuelle crepături ce se arată la ferestri și uși le astupi cu Piklin.

Nu mai există curent,

dacă închiderea ermetică a ferestrelor și ușilor la balcoane o asigurăm prin fâșii de gumă și umplutură de păsă

Facem economie la încălzire întrebuițând ambele metode.

PIKLIN

la zidiri noi și la transformări este mai potrivit și mai ieftin de poate întrebuițata înainte de vopsire și tapetare. Oferte și explicată gratis dă:

EMIL PICK

BUDAPESTA, VI., str. Podmaniczky, 63 Telefon 120-55.

Weidner Jakab

(W-482)

Lugoj, strada Széchenyi nr. 8.

Telefon 87.

Prăvălie de pielării și acvizite pentru pantofari. Părți superioare la ghetete. Atelierul acesta de reparare rapidă se execută ghetete pentru domni, — femei și — copii precum și cioboate pentru soldați, după regulile militare. Cea mai ieftină — sursă — de cumpărat pentru pantofari. Părți superioare de ghetete după măsură sau model. Expediare cu poșta cea mai apropiată. La comenzile din provincie e destul a se trimite 1 gheată uzată.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută totfelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

LI 72-60

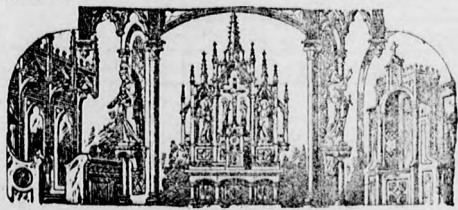
Cu desiușiri servesc.

Bittenbinder József

sculptor și arhitect

Temesvár-Erzsébetváros Hatyu utca 61
(casa proprie)

Execută tot felul de mobilier de biserică, anume: Iconstase și altare, statui de piatră și lemn amvoane și scaune de spovedanie. Siciul Domnului, Sfta Maria de Lourd, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.

ripide dela 16 cor. în sus. în stil românesc. Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Prețurent preliminar de spese și planuri gratis. La dorință merg oriunde în provincie pe cheltuiala mea proprie.
(Bi 53-52)

Apeducte

Incălzire centrală cu apă și aburi, ventilatoare, aranjamente pentru ferbătoare cu aburi și spălător cu aburi, pompe, closete

Knuth Károly

Inginer și fabricant, liferantul de curte al Al. Sale ces. și reg. arhiduc. Josif

Budapest, VII. Garay-u. 6-10 sz.

(E 268-20)

Inștiințare.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștință on public român din Aard și provincie, că am preluat cafeneaua,

„Polgari kàvéház”

(str. Szt.-Pál nr. 13) și o conduc mai departe sub firma mea. Năzuința mea principală este, să satisfac deplin așteptările on. mei msterii. Observ totodată că această cafenea este singurul local românesc, cu taraf special român.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public am rămas cu distinsă stimă

(So 648-)

Sarfstein Benjamin

„ARIEȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚIUNI.
TURDA.

AVIZ.

Subscrisa direcțiune având în vedere de-o parte situația pieții de bani, iar de altă parte din culanță față cu deponenții săi a decis ca începând cu 1 Ian. 1913 să fructifice depunerile — atât la centrală cât și la filiale — până la **5000 cor. cu 5¹/₂**, iar dela **5000 cor. cu 6⁰/₁₀** netto.

„ARIEȘANA”

institut de credit și economii, societate pe acțiuni.
TURDA.

A 669

Direcțiunea.

P. T.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public, că am deschis în Arad, str. Deák-Ferencz nr. 39, vis-à-vis de hotelul „Vadászkürt”

UN SALON MODERN DE FRIZERIE

corespunzător tuturor cerințelor moderne și igienice. Atrag binevoitoarea atențiune a On. public asupra faptului, că experiențele în această branșă mi le-am câștigat în orașele mari din străinătate și din patrie în baza cărora mi-am provăzut salonul cu cele mai bune mașini și aparate pentru spălatul părului, pentru uscatul părului și pentru masajul cu electricitate, apoi cu scaune americane.

Rugând binevoitorul sprijin al On. public, tot odată Vă aduc la cunoștință, că salonul meu este provăzut cu cel mai mare confort, iar prețurile sunt la fel cu al celorlalte saloane de primul rang din localitate.

Cerând binevoitorul sprijin On. public sunt

AUREL BODROGEAN,
barbier și frizer.

(Bo 618)

Fiți atenți la firmă!

Fiți atenți la firmă!

In bazarul de concurență
(palatul teatrului) a lui

REICH EL.

s'a început deja marile cumpărări de Crăciun
(Vis-à-vis de statuia libertății).

Localitate transformată radical, la jumătate etaj, de 50 m. lungime, foarte confortă. Asortiment foarte bogat de jucării pentru copii și obiecte :: moderne de lux, prețuri foarte moderate ::

**Despărțăminte de 10, 32,
:: 50, 90 și 180 fileri. ::**

Desp. de 50 fileri. Ceas cu mecanism, tren automobil, clown, omnibus, elown muzicant, fer de călcat (din nichel) pian cu 8 clape, carte cu ilustrațiuni durabilă, cărți de povești: Robinson, Grün, Andersen, Lumea zinelor, jocuri sociale, pe 100 păpuși îmbrăcate, păpuși veritabile franceze de 22 cm., ceasuri de buzunar cu cheie, vetre de fert, serviciu pentru măturat, animale de tinichea, roată sunătoare, creion cu trei părți, în formă de cheie, cuțit, creion și penă, săbii, puști, chipiuri, violini, mobile de casă, rechizite de bucătărie, soldați de fier, păpuși durabile de celuloză, cutie fermecată cu figuri dănsătoare, e'c.

Desp. de 90 fileri. Ceas cu cheie, tramvai electric cu conduct superior, automobil, vagoane colorate (de trenuri) „atlet, clown și totfelul de animale, omnibus cu motor, vapor, cutie sunătoare cu mecanism muzical, pușcă ideală pentru chilie cu tablă de țintă, trăsură cu vase, echipamente întregi militare, baionetă cu curea de lac, vase de porțelan pentru 6 persoane, miel cu mecanism, 6 soldați durabili, cărți cu ilustrațiuni și povești, trăsură pentru păpușe, cu roți de gumă, vase de tinichea pentru bucătărie, odăie completă de scaldă, fer de călcat cu cărbuni, sdrobitoare, cutie pentru bani, cu ceas și cu sonerie, domino de os, păpuși mari de gumă, epure cu mecanism, clowni cu mecanism, tipografii de mână, Latema magica, mașini cu aburi quadrate ilustrate, cu 12 quadrate, dulap pentru clădiri de piatră, mașini de compus, cutii cu mecanism, ect.

Desp. de 180 fileri. Animale cu mecanism, animale de casă obduse cu piele veritabilă, mei mari cu clopoțele, cavaleriști, durabili, animale, măști, vase complete, menajerii, căi ferate cu mecanism și totfelul de figuri și animale, mașini cu aburi, corăbii, dulapuri Richter din piatră, garnituri de freze mici, figuri durabile pentru sach în cutie cu cheie, domino de os (cu 45 pietri) și nenumărate alte figuri.

Păpuși franceze, mobile și durabile.

Mărime în cm.:	26	28	30	32	34	36	38	42	46	50	54	58	64
prețuri:	35	40	45	50	60	80	90	110	145	160	180	210	250

apoi, mare assortiment de păpuși de piele, îmbrăcate și de celuloză. Reparările păpușelor cumpărate dela mine le execut gratis: primesc spre executare totfelul de reparări.

Asortiment foarte bogate de decouri pentru Crăciun. Gramafoane mari, tonuri curate, dela 18 cor. în sus; assortiment foarte bogat de plăci dela 1 cor. 80 fil. în sus. Cai cu leagăn, în orice mărime dela 2 cor. în sus.

Obiecte de lux. Albumuri din plisă pentru cartoline ilustrate, 90 fileri; Albumuri din plisă 50 fil. casete pentru cusut, serviciu cu 6 farfurii 1 cor 80 fil. serviciu p. rachiu 90 fil. mare assortiment de servicii p. spălat, — mâncare, — cafea, și — pentru ceai, apoi portofeluri de piele, vase pentru flori, ceasuri, colonne de marmoră, măsuțe de lux, servicii de bronz pentru fumat și nenumărate alte obiecte. O mare bucurie pentru copii este faptul, că în clinica mea specială de păpușe se reparază cu prețuri foarte moderate orice păpușe ruptă.

Cumpărare ocazională de scutitoare de guler dela 30 fil. în sus.

„ „ „ obiecte din argint de China.

Plăiere de mătase cu cadre otomane p. bărbați și femi 3 cor. 40 fileri, și nenumărate obiecte nementionate aci. Asortiment foarte bogat de trăsuri pentru copii dela 9 cor. în sus. (Re 623)

**Fiecare cumpărător primește
:: în dar o fotografie mărită ::**

MINISTERUL FINANTELOR
 Direcțiunea Contabilității Generale a Statului
 și a Datoriei Publice.
 Datoria Publică.

Nr. 144004 26 Noembrie 1912

PUBLICAȚIUNE

A 14-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1905, (renta convertită) imprumutul de Lei 424,613.000 se va efectua în ziua de 20 Dec. 1912 (2 Ian.) 1913, la ora 10 dimineața în sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906

La această tragere se vor amortiza titluri în valoare nominală de Lei 2.834.500 în proporția următoare:

5 titluri à 20.000 lei	100.000 lei
342 " " 5000 "	1.710.000 "
2049 " " 500 "	1.024.500 "

Titluri 2396 p. o valoare nom. de 2.834.500 Lei
 Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen.
 a Statului și a Datoriei Publice.
 D. Petrovici.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboască dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți cei ce târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul acesta.

OMEGA
 sunt cele mai bune și mai precise oroloage.
 Se capătă la toți ceasornicarii mai de seamă. (Du315-12)

Cel mai potrivit cadou de Crăciun și Anul-nou e Parfumul

in cutii elegante cu 1-2-3 sticle à 5, 6, 7, 8, 9, 10 până la 50 coroane. — **Recvizite de pieptănat** dela 10 cor. până la 100 cor. — **Instrumente de maniere:** à 7, 8, 10, 12, 40 cor. — **Săpunuri fine odorante:** 3 bucăți dela 1 cor. până la 28 cor.
Proască pentru parfum dela 3 cor. până la 10 cor. — **Eau de coogne** cu miros de măgăritare și violele 2 cor. — **Ape fine de toaletă** și cele mai moderne parfumuri franceze și engleze se pot cumpăra ieftin dela depozitul de parfumerii.

FONDATA 1830! **LUEFF SÁNDOR** FONDATA 1830!
 În parfumeria, B-pest VI. Váczi-utca 7.
 (E 671—)

Telefon 863. Casa proprie.

IOAN KALLAP
Arad,
 turnătorie și luminărie aranjată cu putere electrică,
 își recomandă fabricatele sale pe sărbători ș. a. lumânării, turte și ecet. in acest fah.
 Titorii și vânzătorii au rabat mare.
 (Ka 663—)

Noutăți de ghete de toamnă.
 Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne
Coroane 16-50 și 20-50.
Magazin special WEINBERGER JANOS
 Ve 247-156 **magazin de ghete**
ARAD **TIMIȘOARA**
 bulev. Andrássy nr. 20 (Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Institut de asigurare ardelean
Edificiile proprii.
Asigurări împotriva focului,
 pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.
Asigurări asupra vieții
 (pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.
Asigurări de accidente corporale,
 contra infrajeciei (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.
Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fina anului 1912.	E.	5,003.540,78
Capitale asigurate pe viață achitate .	"	4,834.801,12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc)	"	119,830.992—
(viață)	"	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.
 Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

la firmă!
 Crăciun
 (ții).
 ate etaj,
 ortiment
 obiecte
 erate ::
 2,
 ::
 own, omnibus,
 rte cu ilustra-
 umea zinelor,
 ze de 22 cm.,
 turat, animale
 e cheie, cuțit,
 rechvizite de
 fermecată cu
 duct superior,
 ul de animale,
 al, pușcă ideală
 tregi militare,
 soane, miel cu
 trăsură pentru
 odare completă
 beni, cu ceas
 cu mecanism,
 așini cu aburi
 atră, mașini de
 asă obduse cu
 animale, măști,
 l de figuri și
 i, garnituri de
 domino de os
 urabile.
 54 58 64
 180 210 250
 i de celuloidă.
 t primesc spre
 n. Gramafoane
 bogat de plăci
 la 2 cor. în sus.
 strate, 90 fileri;
 6 farfurii 1 cor
 i p. spălat, —
 ele, vase pentru
 de bronz pentru
 opii estă faptul.
 foarte moderate
 l. în sus.
 3 cor. 40 fileri.
 bogat de trăsuri
 (Re 628)
 mește
 ită ::

(E 627—)

HARIS, ZEILINGER ÉS T-SA **La „Crucea albastră” (Kék csillag)**

Lif. al curții
ces. și reg.

BUDAPESTA, IV., str. Váci, nr. 16.

Lif. al curții
ces. și reg.

Oferă obiecte ocazionale ca daruri de Crăciun.

Prețuri excepționale!

Chiffoane și pânze:

Prețuri excepționale!

1 val 15 m. șifon unguresc jumătate fin — — — — — cor. 8.50	1 buc. 150×200 lepede de pânză de bumbac — — — — — cor. 2.40
1 „ 20 „ „ fin — — — — — „ 13.—	3 „ 175×250 „ „ in curat, tivit — — — — — „ 20.—
1 „ 15 „ pânză veritabilă de in, pentru cearșafuri sau pentru cămeși femești — — — — — „ 22.—	1 val 14 m. 150 cm. pânză durabilă de bumbac, pentru 6 lepede „ 19.—

Pânze de Zips, Rumburg, Irlanda și de fir, calitate excelentă. — Calitate excelentă de pânză pentru lepede 165 cm., 180 cm., 200 cm., și 270 cm. lățime.

Prețuri excepționale!

Măsaie pentru masă, pentru cafea și ștergere:

Prețuri excepționale!

1 măsaie de damast, 140×150, cu 6 servete mari — — — — — cor. 6.50	1 măsaie colorat p. cafea, — — — — — cor. 3.—
1 „ „ 140×270, „ 12 „ — — — — — „ 12.50	1 „ „ p. 6 per., cu tivitură anblă ajour — — — — — „ 6.50
1 „ „ alb pentru cafea, pentru 6 persoane, cu tivitură ajour, „ 8.—	1/2 duzină ștergere de in — — — — — „ 4.—
1 „ „ 150×310, cu tiv. ajour, p. 12 persoane „ 16.—	1/2 „ „ late engleze — — — — — „ 7.—
	1/2 „ „ fine — — — — — „ 8.—

Mare asortiment de cele mai noi modeluri.

Prețuri excepționale!

Batiste albe și colorate veritabile de in:

Prețuri excepționale!

1 duzină batiste de ață pentru femei — — — — — cor. 6.50	1 duzină batiste de ață pentru bărbați — — — — — cor. 7.50
1 „ „ albe, cu tivitură ajour — — — — — „ 7.—	1/2 „ „ colorate pentru bărbați — — — — — „ 6.—
1/2 „ „ albe brodate, cu tivitură ajour — — — — — „ 6.—	1 „ „ copii — — — — — „ 2.50
1/2 „ „ colorate de pânză cu tivitură ajour — — — — — „ 4.50	1/2 „ „ cu tivitură ajour „ 3.20

Mare asortiment până la calitatea cea mai fină.

Albituri pentru femei:

Albituri pentru bărbați:

Cămeși pentru femei — — — — — dela 2.40 cor.
Pantaloni pentru femei — — — — — „ 2.40 „
Halaturi „ — — — — — „ 2.60 „

Cămeși pentru bărbați — — — — — dela 3.80 cor.
de noapte pentru bărbați — — — — — „ 4.—
Pantaloni pentru bărbați — — — — — „ 2.—

Ciorapi:

6 perechi ciorapi negri pentru femei — — — — — „ 5.—
6 „ „ colorați p. bărbați — — — — — „ 5.—

Modeluri de Paris, prețuri foarte scăzute.

Pentru o talie — — — — — cor. 1.80, 2.60 și 3.—
„ „ haină — — — — — „ 4.80, 5.60 „ 6.40

Modeluri moderne de zefir, creton și flanel.

Rămășițe de postavuri cari se pot spăla:

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa unj. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca sovizitori buri și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TOBONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Jozsefföherceg nr. 1** (lângă Banca „Victoria”).
(Ba 240—166) Telefon nr. 850

Szénásy Hoffmann és Társa

magazin de mătăsării

Budapesta, strada Bécsi nr. 4,

aduce la cunoștința on. public, că în anul acesta a deschis un mare târg de Crăciun.

Oferim următoarele cadouri de Crăciun:

mătăsă-erep veritabilă de Japonia 70 cm. lățime, prețul — cor, 1.90
mătăsă-ajour veritabilă de China, — — — — — „ 1.90.

Toate charmeusele și mătășurile se vând cu prețuri foarte scăzute.

Mătăsă fulard pentru haine dela cor. 1.30. — Düchess în culori dela cor. 1.70.

Mari cantități de rămășițe de mătăsă cu prețuri foarte scăzute. :: Mostre se trimet franco.

Szénásy Hoffmann és Társa, numai în strada Bécsi numărul 4.

E 662

E 645

Ocaziune binevenită.

Lucrări de mână.

Cadouri de Crăciun!

Prăvălii: Budapesta, VII, bulev. Erzsébet nrul 18 și IV, bulev. Várház nrul 6.

Subscrisul fabricant, din cauza restrângerii creditului, pune în vânzare mai multe mii de bucăți, lucrări de mână, pregătite pentru străinătate, cu prețuri originale de fabrică, în bani gata și anume:

perdele de pânză, rips, tül și mătase,
bonnes, femmes-e de etamină,
Vitragii de tül, — etamină și mătase,
fugare,
milieuri,
reticule,

perine de gală și pentru canapele tambrequine,
tacămuri pentru 6 persoane,
decouri pentru dulapuri,
cutii pentru gulere și manșete,
casete pentru cravate, batiste și mănuși,
mappe pentru birouri,
batiste de mătase,

ținătoare de perii și ziare,
cutii pentru cămeși,
coșuri de hârtie,
ținătoare de oroloage,
ghete pentru casă,
bratele,
perine pentru ace,
acoperitoare pentru mobile de bucătărie.

Toate aceste obiecte sunt brodate cu mâna, execuția cea mai solidă, pregătite pentru magazinuri mari din străinătate și numai situația neclară răsboinică mă îndeamnă să pun în vânzare aceste mărfuri în prăvălia mea de mărunțișuri, pe bani gata, cu prețuri de fabrică.

In oarele de dimineață la cumpărări de peste 20 cor. se dă 5 percente rabat. ::

Horváth Ákos

fabricant de lucruri de mână

VII, str. Bethlen n-rul 21-23.

Prăvălie nouă!

IOAN PİNTEA

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 4. Vis-à-vis de Librăria „Discornu”
(Tel. 549-82)

ELEVATOARE

PENTRU ORICE TREBUI-
NTE ȘI EXPLOATARE.

MERTENS JÁNOS

BUDAPEST VII. bulev. József 30-32

Afară de cartel.

Fabrică principală:
Hamburg.

Telefon. 142-49. Telefon. 142-49
E 274-10

Mme B. GOLDSTEIN

Brașov, str. Kloster 33.

„Prima fabrică de
corsete din Brașov”

Execută și expediază orice
articii în bransa aceasta. —

Rog să cereți prețuri
— ilustrat. —

Go [262-50]

Premiat cu medalia cea mare la expoziția m. lenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre făgrea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curenți ilustrate trimit gratuit.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garantare dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj — Kolozsvár,

Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.

Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuează reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanță și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

Jertagrafia

cele mai noi și mai rezezi copii fotografice și în timpul cel mai scurt pe un fond aurat, cu linii negre, cu o punctualitate sigură, potrivite pentru planuri de prezentat autorităților execută ca o specialitate deosebită fabrica de hârtii artistice a lui

Fellner Leó, BUDAPEST, V. Váci út 4. Telefon 28-48. Adresa pentru telegrame: „Postitiv” Budapest. — Apartament special pentru comanda din provincie.

(E 594-20)

NEUMANN M.

croitor pentru haine de bărbați
furnizor al curții reg. și imp.

Magazin de haine pentru bărbați,
:: pentru copii și pentru fetițe ::

ARAD

No 639 Mărfuri excelente.
Despărțământ special pentru comenzi după măsură.